Poštnina plačana v gotovini

Leto LXXII., št. 32 — Ljubljana, četrtek 9. februarja 1939 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Knaflijeva ulica štev. 5 Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Konec bojev v Kataloniji:

Včeraj so Francove čete zavzele Figueras

Kljub padcu zadnjega večjega mesta v Kataloniji izjavlja Negrin, da bo ostal na svojem mestu kot min. predsednik, dokler se bo v Španiji boril še kak republikanski vojak

Barcelona, 9. febr. o. Tu so razširjene vesti, da so se borbe na katalonski fronti končale že v pretekli noči. Večina nacionalističnih čet je izgubila vsak stik z nasprotnikom ter niso nikjer naletele na odpor republikancev, ki so se zadnje čase borili le še, da bi zavarovali prehod glavnega dela republikanske vojske čez mejo. V sredo zvečer so nacionalisti zavzeli mesteci Olot in Ripoll in prodrli v naglih pohodih proti Figuerasu, edinem večjem mestu, ki je bil še v posesti republikancev. Istočasno so prodirale Francove čete proti Figuerasu iz Gerone ter so medtem že zavzele mesto Banolas, 17 km severno od Gerone. Republikanci so uničili vse mostove čez Reko Fluvijo, da so morale Francove čete povsod zgraditi pontonske mostove.

Poročilo nacionalističnega vrhovnega poveljstva pravi:

Včeraj so nacionalistične čete napredovale izredno hitro ter zasedle 24 krajev. Mesto Figueras so zasedle včeraj popoldne. Ko so korakale v mesto, so se republikanske brigade še vedno pripravljale, da razstrelijo več poslopij v mestu. Francove čete so zasedle tudi mesto Ribas, ki je 5 km od francoske meje. Na železniški postaji v Ripollu so zaplenile 26 vlakov z 200 vagoni vojnih potrebščin in 15 lokomotiv. Tovarna Hispano-Suisa v Ripollu je popolnoma nepoškodovana ter zopet dela. Osvobojenih je bilo 125 ljudi, med njimi več nacionalističnih častnikov, ki bi bili morali biti ustreljeni. V Olotu so Francove čete našle veliko skladišče umetnin, ki so jih republikanci pripeljali iz Tarragone in Barcelone.

Mesto Figueras je oddaljeno 25 km od francoskega obmejnega mesta Le Perthusa. Figueras šteje 14.000 prebivalcev. V Figueras so prve vkorakale čete 4. navarske divizije, ki je osvojila tudi Tarragono. Figueras je delno porušen. Cesta od Figuerasa do francoske meje je polna beguncev. Ker je med njimi mnogo žensk in otrok, je general Franco prepovedal bombardirati to cesto.

Negrin v Perthusu

Perthus, 9. febr. d. Včeraj ob 14. je prispel v spremstvu generala Roja predsednik španske republikanske vlade Negrin na mejo, ob 14.12 pa je stopil na francoska tla. V njegovi okolici **poudarjajo, da je ponovno izrazil, da njegov prihod v Francijo v nobenem primeru ne pomeni, da je opustil dolžnosti predsednika vlade. Ostal bo na svojem mestu do zadnjega republikanskega borca.**

V Negrinovem imenu je Del Vayo podal naslednjo izjavo:

Predsednik vlade me je naprosil, naj povem poročevalcem listov, da se mora na francoskih tleh vzdržati sleherne izjave. Rad bi se le zahvalil francoski vladi in Franciji za sprejem civilnega prebivalstva Španije in njene vojske ter za sprejem njega samega in španske vlade.

Na vprašanje, ali misli iti Negrin v Valencijo, je Del Vayo odgovoril: To more povedati samo Negrin.

Perthus, 9. febr. AA. Kakor se je zvedelo, bo predsednik republikanske vlade Negrin odpotoval z letalom v Valencijo takoj po prehodu katalonskih čet v Francijo.

Bombardiranje Cartagene in Puigcerde

Cartagena, 9. febr. AA. Francova letala so včeraj bombardirala Cartageno ter je bilo ob tej priliki 10 ljudi ubitih. Pri včerajšnjem bombardiranju Puigcerde je bilo ubitih 15 ljudi, 50 pa ranjenih. Pri bombardiranju Puigcerde je neko nacionalistično letalo priletelo nad francosko ozemlje, francoska artiljerija pa ga je s topovskimi streli opozorila, naj se takoj vrne v Španijo.

Vojaški posvet v Madridu

Saragossa, 9. febr. AA. Po vesteh iz Cividad Reala v srednji Španiji je general Miaja sklical sejo vseh poveljnikov republikanskih armad v centralni Španiji. Na seji bodo proučili položaj, ki je nastal zaradi izgube Katalonije. Trdijo, da več generalov zahteva predajo srednje Španije generalu Francu.

Zamenjava ujetnikov

Pariz, 9. febr. br. Senator Berard je imel včeraj popoldne daljše razgovore z zunanjim ministrom Bonnetom in min. predsednikom Daladierom, ki jima je podrobno poročal o svojih razgovorih v Burgosu. Pred vojnim ministrstvom je novinarjem izjavil, da je svojo misijo v Burgosu opravil zelo uspešno. Nacionalisti so pripravljeni sprejeti vse španske ženske, otroke in starce, ki so zbežali v Francijo, pridržujejo si pa pravico do izbire med španskimi republikanskimi vojaki. Nacionalistični zunanji minister general Jordana mu je tudi zagotovil, da se maroške in italijanske čete ne bodo pojavile na španski meji, nego bodo ostale v Geroni. Tudi talci in ujetniki obeh taborov bodo v kratkem izmenjani.

Perthus, 9. febr. AA. Snoči je stopil v veljavo sporazum med nacionalno in republikansko Španijo o zamenjavi ujetnikov. Sporazum se je začel takoj izvajati ter je davi prestopilo francosko mejo 2000 vojnih ujetnikov, ki so bili internirani v Barceloni. Prihodu je prisostvoval francoski poslanik. Smatrajo, da bo na drugem obmejnem kraju, bržkone v Prats de Molu prišlo v Francijo okoli tisoč interniranih meščanov.

Glavni del republikanske vojske bo prestopil francosko mejo jutri.

Chamberlain o položaju v Španiji

London, 9. febr. w. Špansko vprašanje je bilo včeraj predmet živahne razprave v spodnji zbornici. Na vprašanje poslanca Herdersona je izjavil min. predsednik Chamberlain, da ni v angleško-italijanskem sporazumu nobene določbe o razgovorih med angleško in italijansko vlado za zaključitev španske državljanske vojne. Na vprašanje poslanca Herdersona, kakšno stališče zavzema angleška vlada glede na pisanje italijanskih listov, da se italijanski prostovoljci ne bodo umaknili iz Španije, dokler general Franco ne bo izvojeval samo vojaške, temveč tudi politično zmago, je Chamberlain odgovoril povsem nejasno.

Nato je državni tajnik Buttler izjavil v odgovoru na pismeno vprašanje poslanca Noela Backerja, da se moralo načrti odbora za nevmešavanje o umiku prostovoljcev šele tedaj izvršiti, če pristaneta nanje oba španska tabora. Ker se to doslej še ni zgodilo, ni nobenega vzroka za angleško vlado, da bi sklicala odbor za nevmešavanje.

London, 9. febr e. *»Evening Standard« objavlja vest iz londonskih službenih krogov, da bosta Anglija in Francija priznali vlado generala Franca samo v primeru, če bo padel tudi Madrid.*

Italijanski glas o francosko-angleški vojaški zvezi

„Informazione Diplomatica“ o obrambnem sodelovanju Francije in Anglije

Rim, 9. febr. AA. »Informazione Diplomatica« objavlja: V rimskih odgovornih krogih ni Chamberlainov govor glede vprašanja tesnega političnega in vojaškega sodelovanja med Francijo in Anglijo izzval nobenega presenečenja. Chamberlain je za svojega bivanja v Rimu, kakor tudi v svojih prejšnjih govorih v parlamentu, že večkrat podal podobne izjave. Francoski antifašistični krogi, ki gredo mogoče v svojem navdušenju predaleč, so objavili v svojih listih, kako je v Italiji zavladala prava pobitost po tej najnovejši Chamberlainovi izjavi. Ti krogi se zelo motijo. Italija ni niti najmanje pobita, ker se že davno ne šele od včeraj zaveda, da obstoja med Anglijo in Francijo prava vojaška zveza ter da je ta zveza stvarnost. Ta francosko-angleška vojaška zveza je sicer samo obrambna, vendar pa se ni treba motiti zaradi pojma »obrambna«. Kar je glavno je to, da določa francosko-angleška vojaška zveza preventivno ali napadalno vojno proti avtoritativnim državam. Za sedanji trenutek je to odločilne važnosti. Po tem italijansko-angleški sporazum z dne 16. aprila in francosko-nemški z dne 6. decembra minulega leta ne bi imela svojega »raison d'etre«. Zato bi bilo napačno gledati v bodočnost z neko sigurnostjo, čeprav smatrajo pri vsem tem italijanski odgovorni krogi, da je potrebno nadaljevati politiko miru, ker Italija ve, da je za njo nujno potrebno, da pripravi svojo nacijo v vsakem pogledu. To delo bo Italija izvršila.

Komunistični proces v Albaniji

73 obtožencev obsojenih v zapor do dveh let

Tirana, 9. febr. e. V Tirani je bila ob koncu januarja odkrita zelo razširjena tajna komunistična organizacija. Aretirani voditelji organizacije so pri prvem zaslišanju izdali tudi svoje tovariše in je policija na podlagi njihovih izpovedi aretirala mnogo ljudi v Skadru, Korči, Tirani in drugod. Ker pri večini niso našli kompromitujočega gradiva, in jim niso mogli ničesar dokazati, so jih izpustili, štirje komunistični vodje in sicer Sef Malija, Javolin Juka iz Skadra, Vasil Santo iz Tirane in Niko Bossi iz Bilihte pa so bili skupaj z 69 soobtoženci z močno eskorto prepeljani v kazenski zavod za politične zločince. Višji državni tožilec je vse zbrano gradivo in obtožence izročil sodišču za zaščito države. Te dni se je pred sodiščem pričela razprava proti 73 komunistom, ki so bili obtoženi, da so širili komunistično propagando s pomočjo raznih brošur, ki jih je prevajal dijak Sef Malija in so jih razmnoževali na šapirografih. Razprava je trajala pozno v noč, naposled pa so bili vsi obtoženci obsojeni na zapor od treh mesecev do dveh let. Internirani bodo v Elbasanu, Porto Palermi, Gramši itd.

Vohunska afera v Alzaciji

Napoveduje se večja akcija proti alzaškim avtonomistom

Pariz, 9. jan. e. Včeraj so se zvedele podrobnosti vzroka aretacije dr. Karla Rossa, vodje alzaških avtonomistov. Pred dnevi sta bila namreč aretirana neki vojak in neki trgovec zaradi suma zvez s tajno policijo neke tuje države. Oba sta takoj izdala nekega Marka, ki je bil aretiran skupaj z Rossom. Sodijo, da bodo Rossa prepeljali iz Nancyja v Strasbourg, kjer ga bodo postavili zaradi veleizdaje pred porotno sodišče. V Strasbourgu so se zbrali narodni poslanci Alzacije pod vodstvom župana Strasbourga in poslanca Lehra, na drugi strani pa bo odšel prefekt spodnjerenskega departementa v Pariz, da konferira s Kamilom Chautempsom, podpredsednikom ministrskega sveta, v čigar področje spadajo vprašanja Alzacije in Lorene. Po izjavah policijskega komisarja v Strasbourgu presega ta afera po svoji važnosti vse dosedanje avtonomistične afere. Mislijo, da bo aretacija dr. Rossa pričetek splošne akcije proti vsem pristašem avtonomističnega pokreta, ki pa jih je v Franciji zelo malo.

Likvidacija dvolastniških posestev ob bolgarski meji

Sofija, 9. jan. Po 14-dnevnem posvetovanju je jugoslovensko-bolgarska komisija končala svoje delo za likvidacijo dvolastniških posestev. Ob tej priliki je predsednik jugoslovenske delegacije pooblaščeni minister dr. Momčilo Jurišić priredil članom obeh delegacij obed v jugoslovenskem poslaništvu. Komunike o rezultatih te konference bo izdan danes.

Cincar-Marković pri Göringu

Ribbentropova čestitka novemu zun. ministru

BERLIN, 9. febr. e. Danes popoldne bo jugoslovenski zunanji minister dr. Cincar-Marković prisostvoval obedu, ki ga bo njemu na čast priredil v svojem domu maršal Göring. Obeda se bo udeležil tudi nemški zunanji minister Ribbentrop. Včeraj je novi jugoslovenski zunanji minister prejel od Ribbentropa brzojavko, v kateri mu čestita k imenovanju v prepričanju, da bo po svojem delu, sposobnostih in izkušnjah še naprej delal za poglobitev odnošajev med Jugoslavijo in Nemčijo. Dr. Cincar-Marković se je brzojavno zahvalil.

BEOGRAD, 9. febr. e. V zadnjih dveh dneh je prišlo v Beograd več banov, ki jih je sprejel min. predsednik Cvetković. Poročali so mu o razmerah v svojih banovinah. Sprejeta sta bila bana Krasojević in Jevtić, vršilec dolžnosti bana savske banovine dr. Mihaldžić in vršilec dolžnosti bana vardarske banovine Peter Cvetković.

BEOGRAD, 9. febr. e. Bivši prosvetni minister Dimitrije Magaraševič je bil izvoljen v dveh srezih za narodnega poslanca in sicer v rumskem in v vačar-palanskem. Obdržal si je mandat v Rumi, drugega pa je prepustil svojemu namestniku dr. Josefu Tischlerju, tako, da bo zdaj nemška manjšina dobila še tretjega narodnega poslanca.

Proces proti rumunskim teroristom

Pričakujejo, da bodo vsi obtoženci obsojeni na smrt

Bukarešta, 9. jan. e. Razprava proti teroristom iz Cluja je že končana, toda sodba še ni bila izrečena. Zaslišanih je bilo 30 prič obtožbe in 30 prič obrambe. Značilno za ves pokret Železne garde je, da je bilo med obtoženci tudi mnogo mladoletnikov pod 17 leti. Deset izmed njih ni prisostvovalo razpravi, ker se jim je posrečilo, da so se še pravočasno skrili, in jih sedaj oblasti povsod iščejo. To dejstvo služi kot pojasnilo za novi poseben zakon, ki je bil pred nekaj tedni uveljavljen in po katerem bodo kaznovani s strogim zaporom in z globo do 2 milijonov lejev vsi hišni posestniki, pri katerih bi stanovali ubegli teroristi, ali ki bi jim nudili zavetje. Oblasti so uveljavile ta zakon v glavnem zaradi tega, ker sta med pobeglimi zločinci tudi Forja Sima, ki je v Bukarešti pri aretaciji ustrelil Cristesca, in Veres, ki je znan kot vodja teroristične družbe. Pričakujejo, da bo za vse obtožence izrečena smrtna obsodba.

Po tem procesu bo prišlo pred sodišče 12 učencev višjih razredov liceja v Alba Juliji zaradi prepovedane politične propagande in širjenja nedovoljenih letakov. Mislijo, da bo s tem akcija Železne garde v vsej Rumuniji popolnoma zadušena.

Težkoče palestinske konference v Londonu

Neugoden potek pogajanj z delegacijo arabskih opozicijskih strank

London, 9. febr. AA. Pogajanja med kolonijskim ministrom Macdonaldom in delegacijo arabskih opozicijskih strank niso rodila do snoči nobenih rezultatov. Popoldne bo prva skupna seja predstavnikov angleške vlade in arabskih delegatov. Če do tega trenutka ne bo dosežen sporazum s člani arabske opozicije, potem se bo bržkone angleška vlada pogajala posebej z delegati in posebej z opozicijo, kar bi pomenilo, da bo konferenca trajala dalje časa. Snoči je bila prva seja predstavnikov angleške vlade in židov. »Times« poroča, da židovski delegati niso postavili nobenih predlogov glede bodočnosti Palestine. »Daily Telegraph« pravi, da so Židje pripravljeni dati Arabcem v Palestini zagotovilo, da ne bodo skušali zavladati nad Palestino, ako bodo Arabci zavzeli enako stališče napram Židom. »News Chronicle« prinaša izjavo vodje židovske delegacije Weizmanna, ki pravi, da Palestina lahko takoj sprejme 100.000 novih Židov.

Jeruzalem, 9. febr. AA. Včeraj so vojaški oddelki s podporo letal izvršili intenzivno čiščenje 22 arabskih vasi v srednji Palestini. Prišlo je do pravega spopada z oboroženimi Arabci, ki so imeli mnogo žrtev. Med drugimi je padel v borbah arabski šejk Abdul Kader. Angleške čete so aretirale mnogo Arabcev ter zaplenile veliko pušk.

Pred razpustom madžarskega parlamenta

Budimpešta, 9. jan. e. V političnih krogih smatrajo, da bo v kratkem prišlo do razpusta parlamenta, ker je spor med zgornjo in spodnjo zbornico zaradi načrta zakona o agrarni reformi in zakona proti Židom dovedel do nepremostljivih težav.

Politični obzornik

„Mussolini to izvaja in Hitler“ ...

»Katolički tjednik«, glasilo sarajevskega nadškofa dr. Šarića, je objavil v nedeljo 5. t. m. uvodnik »Usidjelice« (Stare device). V članku list razpravlja o neoženjenih moških in o neomoženih ženskah in prihaja do tega-le zaključka: »Zahtevali so, da se ženskam odpro pisarne in moški poklici. Zato so moški ostali brez kruha in brez zaslužka, ženske pa — brez moža in sreče. Ženska hoče biti žena in mati, a ne uradnik. Ona potrebuje ognjišče, a ne potrebuje ne denarja, ne oblasti. Vsi bi morali o tem razmišljati, a feministke najbolj. Ako hočemo, da zginejo z naših ulic stare device in ž njimi one tužne polžene-delavke, ki nosijo zjutraj svoje dojenčke v preskrbovališča, večjo deco pa puščajo na ulici, moramo iz osnove spremeniti sistem. Ženske morajo nazaj v hišo, a moški nazaj na delo in v pisarne. Treba jim je dati kruha. Toda z dolžnostjo in nalogo, da osnujejo družino in osrečijo kako dekle. A vsi morajo biti trezni, skromni in dobri. To je krščansko. Mussolini to izvaja, Hitler to izvaja. Preje ali kasneje bodo morali izvesti tudi vsi drugi. Ali povratek k prirodi in rodbini ali komunizem. Tretjega ni ...« — Tako piše glasilo sarajevskega nadškofa dr. Šarića.

„Balkan“ fabricira framasone

Znani beograjski tednik »Balkan«, ki, kakor »Mlada Hrvatska« in sedaj »Nova Hrvatska«, preganja Žide in framasone, je v svoji predzadnji številki imenoma navedel člane prostozidarske lože »Libertas«. Med temi je imenoval tudi našega rojaka vseučiliškega profesorja dr. Borisa Zarnika. V »Hrvatskem dnevniku« sedaj čitamo to-le izjavo: »Prejeli smo od vseuč. prof. dr. Zarnika to izjavo: »V beograjskem »Balkanu« z dne 28. januarja t. l. se nahaja popis članov masonske lože »Libertas« v Zagrebu, pa se tudi moje ime navaja med člani. Glede na to izjavljam, da sem šele iz tega popisa prvič izvedel, da obstoja v Zagrebu masonska loža z imenom »Libertas«, in da nisem član ne te, ne kakršnekoli druge masonske lože.«

Slovaška politika

Nemški listi poročajo: V Risnovcah na Slovaškem je Hlinkova stranka priredila preteklo nedeljo velik politični shod, ki se ga je udeležilo okrog 10.000 ljudi. Kot prvi govornik je nastopil katoliški župnik Šiška. Med velikanskim pritrjevanjem je izjavil: »Mi Slovaki smo našli v Hitlerju moža, ki nam privošči svobodo in ki ščiti našo neodvisnost in samostojnost.« Načelnik propagandnega urada Mach je poudarjal, da hočejo biti Slovaki gospodarji v svoji hiši, zato zahtevajo, da se takoj reši češko in židovsko vprašanje. Kot zadnji je govoril šef štaba Hlinkove garde Karel Murgaš. Tudi ta je zahteval, da se mora nemudoma po nemškem vzoru rešiti židovsko vprašanje in da se morajo takoj popolnoma izločiti Čehi iz vseh državnih uradov in sploh iz vsega javnega življenja na Slovaškem. Nadalje je izjavil: »Čehi še vedno nosijo v sebi klice boljševizma in marksizma. Zato bomo mi Slovaki tako Žide, kakor Čehe, ki se nam bodo postavljali po robu, pomandrali in osnovali svojo lastno neodvisno in samostalno državo. Tudi Slovaki morajo slediti zgledu nemškega naroda, ki je dosegel v svojem, po Adolfu Hitlerju izvojevanem uedinjenju končni smoter in največji razmah svoje državnosti. Slovaškemu narodu ni treba skrivati svojega spoštovanja in občudovanja, ki ga goji napram velikemu vodji nemškega naroda ...«

Ciano pojde iz Varšave v Berlin

Berlin, 9. jan. e. Ker je bil obisk grofa Ciana v Berlinu, ki je bil prvotno določen za 30. januar, preložen, poročajo sedaj iz dobro poučenega vira, da se bo italijanski zunanji minister 28. februarja na povratku iz Varšave ustavil tudi v Berlinu, kjer bo razpravljal o najaktualnejših političnih vprašanjih. Govoril bo s nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom o vprašanjih, ki so na dnevnem redu, zlasti o zahtevah Italije napram Franciji, o splošnem položaju na Sredozemskem morju po Francovi zmagi, poleg tega pa tudi še o nemških kolonijskih zahtevah.

Kralj Boris v Švici

Sofija, 9. jan. e. Pričakujejo, da se bo kralj Boris, ki je že kakih 10 dni v inozemstvu, čez nekaj dni vrnil v Sofijo. Kralj se mudi v Švici.

Borzna poročila.

Curih, 9, februarja. Beograd 10. Paris 11.6925, London 20.695, New York 441.625, Bruselj 74.625, Milan 23.25, Amsterdam 238. — Berlin 177.25, Praga 15.15, Varšava 83.50, Bukarešta 3.37.

Izpopolnitev železniškega omrežja v Sloveniji

Glede razširjenja železniškega omrežja je Slovenija zelo zaostala za drugimi pokrajinami

Ljubljana, 9. februarja

Izpopolnitev železniškega omrežja v Sloveniji je prav tako potrebna kakor izboljšanje ter moderniziranje cest. Zahteva po novih železniških progah je pri nas upravičena, ker je dokazano, da so železnice v Sloveniji rentabilne in ker bi bile še bolj, ako bi bilo železniško omrežje razširjeno ter izpopolnjeno kakor zahtevajo gospodarske razmere. Poročali smo o donosnosti naših železnic ter opozorili, da slovenske železnice donašajo največ. Zato je umestno, da zdaj še opozorimo na razvoj železniške mreže v Jugoslaviji v 20 letih in na potrebe Slovenije. (Po brošuri »Jugoslov. železnice«.)

Na področju ljubljanske železniške direkcije je bilo l. 1918 1086 km železnic; do l. 1937 se je železniško omrežje povečalo le za 60 km ali 5.5%. V vsej državi se je železniško omrežje razširilo za 17.7% ali 1% povprečno na leto. Slovenija je zelo zaostala; tako je n. pr. beograjska železniška direkcija pridobila 46.6% železnic (737 km), sarajevska 20% (246 km) in zagrebška 275 km ali 14%. Slabše je odrezala samo še subotiška direkcija, ki je razen ljubljanske najbolj rentabilna; pridobila je samo 4.3% ali 96 km železnic. V vsej državi se je železniška mreža razširila v 19 letih za 1414 km. Če bi se povečala sorazmerno po vsej državi povprečno za 1% na leto, bi se ne smeli pritoževati. Toda na področju ljubljanske direkcije znaša povprečje novih prog na leto le 0.29%, medtem ko odpade na beograjsko direkcijo na leto 2.45% in na sarajevsko 1.05%. Porast železniškega omrežja je torej na področju beograjske direkcije 2.5krat večji od normalnega, na področju ljubljanske pa 3.5krat manjši.

Toda tega ne obžalujemo zaradi lokalnega patriotizma; pomisliti je treba predvsem, da ima prenagla izpopolnitev železniške mreže v pokrajinah, ki še niso dovolj gospodarsko razvite, slabe posledice. Zato so tudi železnice na področju beograjske direkcije pasivne, kar škoduje vsemu gospodarstvu. Nasprotno bi pa izpopolnitev železniškega omrežja v naprednejših pokrajinah vplivala ugodno tudi na železniške dohodke.

Če bi se železniško omrežje razširilo na področjih vseh direkcij povprečno za 1%, bi ljubljanska direkcija pridobila na leto po 11.5 km železnic, ali v desetletju 115. Po vojni, v 20 letih Jugoslavije, bi morali torej dobiti 230 km novih prog.

Lani je bilo v delu v vsej državi 748 km novih prog. Železnica Št. Janž—Sevnica je bila izročena svojemu namenu decembra. Najdaljša proga, ki je v delu, je Banja Luka—Valjevo, v dolžini 340 km in spada pod zagrebško direkcijo. Delo bo končano l. 1942. Tudi proga Bihać—Knin, ki bo gotova l. 1941, in ki je dolga 112 km, spada pod zagrebško direkcijo. Pomembna je kot zveza severne Bosne, vzhodne Hrvatske, Slavonije in Šumadije s Splitom, eno največjih luk. Prav tako je treba priznati velik pomen železnici Banja—Luka—Valjevo—Kraljevo, ker bo zvezala veliko osrednje državno ozemlje z morjem. Zanimivo je primerjati med seboj naslednje številke. Na področju beograjske direkcije je bilo lani v delu 220 km železniških prog, na področju zagrebške 452 km, ljubljanske le 12 km (št. Janž—Sevnica), sarajevske 64 km, na področju subotiške pa sploh ni bilo nobenega železniškega dela. Ko bodo končana vsa ta dela, bo železniško omrežje v primeri z l. 1918 povečano na področju beograjske direkcije za 61.2 odstotka, zagrebške za 37.1%, ljubljanske 6.6, sarajevske 25.4 in subotiške 4.3%. To se pravi, napake prvih dveh desetletij s tem ne bodo popravljene in pasivnost železnic nekaterih direkcij se bo še povečala.

Nekoliko razveseljivejše je, da Slovenija dobi železniško zvezo z morjem (Črnomelj—Vrbovsko, 47 km). Drugih železniških prog na področju naše direkcije še ni v načrtu ter še niso trasirane. Po načrtu bo beograjska direkcija pridobila v desetih letih še 640 km novih prog, zagrebška 70, sarajevska 485, a na subotiško direkcijo ne odpade zopet nič. V desetletju 1940-50 se bo železniško omrežje na področju beograjske direkcije povečalo za nad polovico, 51.5%, sarajevske za 39.1, zagrebške 5.6 in ljubljanske 3.8%. To se pravi, da se bo železniško omrežje na področju beograjske direkcije povečalo v treh desetletjih za 101%, na področju sarajevske 85, zagrebške 40.6 in ljubljanske 11.5%.

Predlanskim je ljubljanska sekcija Združenja jugosl. inženjerjev in arhitektov izdelala program javnih del v Sloveniji in v njem predlagala tudi položitev naslednjih prog: Črnomelj—Vrbovsko, 47 km; Maribor—Pesnica—Ljutomer, 55 km; Novo mesto—Brežice, 42 km; Brežice—Rogatec 50 km; Rogatec—Ptuj, 30 km; Straža—Žužemberk—Kočevje, 32 km; Kočevje—sušaška proga s priključitvijo pri Severinu ali Delnicah, 50 km; Kamnik—Kranj, 25 km; Št. Peter—Vransko—Kamnik, 45 km; Šmartno ob Paki—Gornji grad, 25 km; normalizacija ozkotirnice Poljčane—Konjice in podaljšek čez Vitanje v Gornji Dolič, 45 km; Varaždin—Ormož, 20 km; Beltinci—Dolnja Lendava, 20 km; Podnart—Kropa—Bled—Bohinjska Bela, 20 km; Škofja Loka—Železniki, 25 km; Kranj—Kokra, 20 km; Ptuj—Maribor, 30 km; Ptuj—Gornja Radgona, 33 km; skupaj 609 km.

Že sam pogled na zemljevid je dovolj, da se človek prepriča, kako silno potrebne bi bile navedene železniške proge. Strokovnjaki, ki so sestavljali program javnih del, so pa dobro proučili, katera dela bi bila za Slovenijo iz gospodarskih razlogov najpotrebnejša. Zahtevo po železnicah v Sloveniji bo treba ponavljati zelo pogosto, da nas ne bodo velej prezrli, ko sestavljajo načrte za prihodnja železniška dela.

Zasavje dobi velenjsko elektriko

Drogove že postavljajo in vse kaže, da bo napeljava končana do 1. maja

Litija, 9. februarja

Izrednega gospodarskega pomena bo ne samo za Litijo, temveč za vso našo zasavsko dolino velenjska elektrika, ki so jo te dni že začeli napeljevati. Daljnovod namenjen za Zasavje, bo za visoko napetost 20.000 voltov. Odcepil se bo v Dobu. Nato bo šel po Moravški dolini mimo Krtine in skozi Moravče. Potem bo potegnjen čez Zapodje kjer je najvišja višinska mejna točka med Zasavjem in Moravško dolino. Zapodje so nad Kresnicami, kjer ima znani industrijalec g. Birola svoje moderne apnenice. Tudi sam bo jemal velenjski tok, ko bo potegnjena žica v našo dolino. Preko Zapodja pojde trasa v Vernik in nato preko Save še v Kresnice, kjer bo industrijalec g. Birola največji odjemalec toka.

Električna struja pojde nato vzdolž Save skozi Hotič in Gornji Log ter v Litijo. Storjeni so že koraki, da se podaljša trasa še do Ponovič, kjer je znano banovinsko veleposestvo in zadnje leto tudi državna konjarna, znana pod uradnim imenom »Ergela Ponoviče«. Močno se potegujejo za novi velenjski tok še na Savi, kjer je izhodišče za Sv. goro in bi bilo umestno, da tudi temu izletniškemu kraju nudimo sredstva za napredek. Seveda si žele še naši sosedje v Šmartnem, da bi tudi njim napeljali električni tok. Po načrtih in pripravah bodo dobile podaljšek z glavne trase tudi Vače. Napeljava bo dolga 23 kilometrov. Dolgo so nam obetali novo boljšo elektriko in seveda tudi cenejšo, toda preko obljub ni prišlo. Zdaj, ko že vozijo kostanjeve drogove za daljnovod, smemo pričakovati, da bo zasvetila elektrika iz Velenj v naših žarnicah vsaj do 1. maja. Omeniti moramo, da je imela naša občina pogodbo z neko tukajšnjo lesno industrijo, ki nam je dobavljala odvišen tok. Na zadnji občinski seji pa je občinski odbor sklenil odpovedati pogodbo z veljavnostjo 31. aprila. Po zagotovilih zastopnikov Kranjskih deželnih elektrarn bo do 31. aprila storjeno vse, da dobimo velenjsko elektriko.

Litija je bila med prvimi slovenskimi kraji, ki je imela lastno elektrarno. Ta je bila nameščena v bivši topilnici, ki pa je pred leti likvidirala in so jo podrli. Nedavno so podrli še zadnji spomin na predilnico, orjaški dimnik, ki ga je dobil v dar neki domačin.

Električna napeljava v Litiji je bila doslej bolj začasna. Tvrdka, ki nam je dobavljala tok, je ustavila dinamo vsako noč ob pol eni in tedaj se je pogreznila Litija v egiptovsko temo. Razsvetljavo so ponoči pogrešali prav posebno po hišah, kjer imajo majhne otroke ali pa so imeli bolnika. Tudi potniki, ki so se vračali v Litijo z nočnim osebnim vlakom, ki prispe ob pol dveh zjutraj, so morali domov v temi. Za posebne prilike kakor za razne prireditve pa je bilo mogoče doseči podaljšanje električne razsvetljave.

Zdaj, ko bomo imeli velenjsko elektriko noč in dan, bodo prišli vse bolj do veljave tudi naši radijski aparati. Ob nedeljah, ko ni delala žaga, tudi nismo bili deležni radijskih sprejemov.

Nove elektrike se veseli vsa dolina. Nekateri predlagajo, naj bi prvo noč, ko bo posvetila velenjska elektrika, priredili večjo zabavo. Čisti dobiček pa naj bi se porabil v socialne namene za obdaritev revne dece.

SPORT

Svetovno prvenstvo v hokeju

Včeraj se je nadaljevalo semifinalno tekmovanje za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu. V torek zvečer je bila dokončana še tekma med Kanado in Anglijo, ki je bila po drugi tretjini prekinjena zaradi goste megle. Do tedaj je bil rezultat 0 : 0. V zadnji tretjini so pokazali Kanadčani vse svoje znanje in so v silnem finišu zabili 4 gole. Čeprav so imeli Angleži v svojem moštvu tudi 3 Kanadčane, razigranemu nasprotniku niso bili kos in je tako Kanada zmagala s 4 : 0. V tolažilnem turnirju je Italija premagala po izenačenem a silno burnem boju Holandsko z 2 : 1.

V Curihu sta se včeraj popoldne srečali Anglija in Nemčija. Navzočih je bilo 6000 gledalcev, med njimi veliko število šolarjev, ki so na ves glas neprestano bodrili Angleže. Prvi dve tretjini sta se končali brez golov, čeprav je Nemčija igrala boljše od nasprotnika. V prvi polovici zadnje tretjine je nato najboljši nemški igralec Jännecke dosegel za svoje vodstvo. Angleži so nato prenesli igro v nemško tretjino, vendar jim ni uspelo premagati strnjene obrambe. Poraz Anglije, ki je bila 2 leti zaporedoma svetovni prvak, je povzročil največje presenečenje. Dramatična je bila tudi večerna tekma med Kanado in Češkoslovaško. Čehi so nudili dozdaj svojo najboljšo igro. V prvi tretjini so po Pergiu zabili vodilni gol. Vsi napori Kanadčanov, da bi izenačili, so bili zaman. Dve minuti pred koncem pa je Benoit izenačil, v zadnji minuti pa Dame postavil končni rezultat 2:1 za Kanado. Kot zadnja je pozno ponoči sledila še tekma med Latvijo in Jugoslavijo, rezultat še ni znan. Kanada se je z dvema zmagama že plasirala v finalno tekmovanje, dočim je vprašanje drugega udeleženca curiške skupine povsem odprto.

V Bazlu sta igrali Poljska in Madžarska. Po temperamentni igri so zasluženo zmagali Poljaki s 5 : 3. Še bolj vroče je bilo na večerni tekmi med Ameriko in Švico. Prva tretjina ni prinesla rezultata. Švica je nato v drugi tretjini prišla po dveh zaporednih lastnih golih ameriške obrambe poceni do vodstva 2 : 0, vendar so Američani še pred začetkom zadnje tretjine izenačili. V zadnji tretjini so Švicarji postavili na 3 : 2. Gol je bil dvomljiv in so Američani že hoteli zapustiti igrišče, a so končno le nadaljevali igro, ki je do konca potekla v popolni njihovi premoči. Vendar je ostalo pri rezultatu 3 : 2 za Švico. Tako se je tudi ta že plasirala v finalno tekmovanje. Drugi udeleženec bo zmagovalec današnjega srečanja med Ameriko in Poljsko. V tolažilni skupini sta igrali nato še Italija in Finska, rezultat še ni znan.

*

— **SK Ljubljana, damska sekcija.** Jutri ob 18.30 bo v damski sobi kavarne Emona važna seja, na kateri se bo govorilo o tečaju na Pokljuki. Na novo se sprejme v tečaj nekaj izvežbanih smučark. Prijave se bodo sprejemale na jutrišnji seji.

Bolgarske slike v Jakopičevem paviljonu

Ljubljana, 9. februarja

Včeraj popoldne je predsednik Jugoslovensko-bolgarske lige g. ravnatelj Rasto Pustoslemšek otvoril v Jakopičevem paviljonu razstavo umetniških fotografskih slik Bolgara Spaseva Toteva iz Pasardžika. Otvoritve so se udeležili ljubitelji bolgarskega naroda, članice in člani lige, zastopnik banske uprave g. Širok, predsednik Jugoslovensko-češkoslovaške lige dr. Emil Stare s soprogo, dr. Ivan Plese za Zbornico TOI, zastopniki slovenskih fotoamaterskih organizacij in nekaj lepo fotografijo ljubečega občinstva.

Namen in naloga Jugoslovensko-bolgarske lige je, je poudaril g. Rasto Pustoslemšek v otvoritvenem govoru, da posveča vse svoje sile delu za zbližanje med našim in bolgarskim narodom. Prvi pogoj za zbližanje pa je medsebojno spoznavanje. V ta namen je treba poglobiti medsebojne stike predvsem na kulturnem polju. Zavedajoč se te naloge naša liga rada podpira vsako akcijo, ki služi težnji za zbližanje z Bolgari in za boljše poznavanje bratov Bolgarov. Zato je predlanskim rade volje nudila svojo pomoč in podporo mladim bolgarskim umetnikom, ki so razstavili svoje umetnine v Ljubljani, lani pa znanemu bolgarskemu akvarelistu Pavlu Francalijskemu, ki je po vrnitvi v domovino postal navdušen oznanjevalec bratskega zbližanja in bratske vzajemnosti. Iz istih razlogov je naša liga rada ponudila pomoč g. Totevu, ki je prišel v Ljubljano iz daljnega Pasardžika, da s pomočjo svojih uspelih fotografij seznani slovensko javnost z ljudmi in zemljo iz svojih rodnih krajev.

Predsednik Rasto Pustoslemšek je predstavil g Toteva in se nato še zahvalil Narodni galeriji in zastopnikom, ki so se odzvali vabilu. G. Totev je občinstvo nato vodil po razstavi in opozoril na glavne značilnosti bolgarske zemlje in bolgarskega človeka, kakor mu je uspelo ujeti s fotografsko kamero njegovo fiziognomijo. Posebno uspeli so razstavljalčevi portreti, bolgarska pokrajina pa, ki je ne poznamo, bo zanimala slehernega obiskovalca.

Izlet s tujim avtomobilom

Šmartno, 6. februarja

Sredi predpusta smo in ljudje imajo pravico do zabave. Kdor more, si privošči dober prigrizek in ga zalije z rujnim vincem. V šmarsko dolino prihajajo na kratek nedeljski oddih in razvedrilo mnogi naši prijatelji od blizu in daleč. Včeraj popoldne smo imeli tudi več takih obiskov.

Neki naš prijatelj je prispel s svojo družbo na 6-sedežnem avtu. Sam je stopil na obisk s svojimi v hišo, avto je pa pustil pred hišo. Pri nas namreč še ne premoremo garaž.

Medtem pa je prišla mimo družba razigranih veseljakov, ki so bili zaradi predpustne nedelje precej korajžni. Kar brž so se domenili, da si bodo privoščili prijeten izlet. Da je potrebno za tako pot dovoljenje lastnika in spreten šofer, se seveda niso spomnili. Kmalu je bilo v avtu polno podjetnih izletnikov obojega spola. K volanu je sedel mlad sportnik, ki je vajen sicer motornega kolesa, z avtom pa še ni imel dosti opravka. To pa seveda nikogar ni motilo.

»Vozi!« je zaklicala družba in že je zdrčal avto navzdol po vasi in mimo Knafljičeve tovarne. Tudi na klancu in ovinku pri trgovcu Jožetu Strmanu v Kostrevnici je šlo še vse po sreči. Malo niže pod Strmanom je dvojen ovinek. Tam so razigrani izletniki začeli klicati svojemu vozaču: »Hitreje!... Le daj še plina...«

Mož pri volanu je ubogal, pa je bila nesreča že tu. Zaradi naglice je izgubil vozač oblast nad volanom. Avto je pognalo kar naravnost, preskočil je cesto in zavozil preko grabna. Nato je drčal še nekaj časa navzdol in se zaril v visok kup zemlje. Zaradi udarca ob zemljo se je avto precej poškodoval in bo moral v popravilo. Tik preden se je ustavil, je ena izmed sopotnic hotela skočiti iz drvečega avta. Odprla je vrata, v tistem pa je avto udaril že ob nasip. Zato so vrata najbolj poškodovana, potniki pa so prestali precej strahu in zadobili tudi nekaj manjših prask in poškodb.

Ko se je podjetna družba odpeljala iz Šmartna, je lastnik že pogrešil svoj voz. Brž je krenil na motornem kolesu za njimi in je že med potjo zvedel, da je izletnike in avto doletela nesreča. Za ponesrečeno ekspedicijo so poslali iz vasi voz.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 9. februarja: Žene na Niskavuoriju. Red B

Petek, 10. februarja: zaprto. (Gostovanje v Mariboru: Hlapci)

Sobota, 11. februarja: Upniki, na plan! Izven

Nedelja, 12. februarja: ob 15. uri: Snegulčica. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. Ob 20. uri: Trideset sekund ljubezni. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol

★

Jutri v petek 10. t. m. bo gostovala ljubljanska drama v mariborskem Narodnem gledališču. Uprizorila bo Cankarjevo dramo »Hlapci«.

Premiera veseloigre »Potovanje v Benetke« bo definitivno v sredo, dne 15. t. m. za premieraki abonma.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 9. februarja: Frasquita. Red Četrtek

Petek, 10. februarja: Gostovanje plesne skupine Devi Dja. Izven

Sobota, 11. februarja: Lohengrin. Red A

Nedelja, 12. februarja: ob 15. uri: Ančka, opereta. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri: Tosca. Gostovanje Vere Majdičeve in Josipa Gostiča. Izven

*

Za nastop baletne skupine »Devi Dja« z otoka Jave vlada v Ljubljani veliko zanimanje. Vse one, ki so si rezervirali za jutrišnje gostovanje vstopnice pri dnevni blagajni, prosimo, da jih dvignejo do 12. ure. V nasprotnem slučaju se bodo rezervirani sedeži prodali. Baletna skupina ima svoje ime po prvi plesalki Devi Dja. Vsi sodelujoči solisti, plesalci in člani orkestra so doma z velikih Sundskih otokov ter bodo izvajali tamošnje plese in igre v svojih slikovitih originalnih nošah in ob zvokih originalne glasbe, ki jo izvaja orkester na prav tako originalnih instrumentih. Spored obsega 15 točk. Za vsako točko bo napisana kratka vsebina, ki bo priobčena na gledališkem letaku. Zato opozarjamo na letak za to gostovanje, ki bo jutri v petek zvečer ob 20. uri.

Josip Gostič bo pel v nedeljo z gdčno Majdičevo in g. Primožičem v naši operi Puccinijevo opero »Tosca«. Začetek predstave ob 20.

Drzen vlom v Slovenjgradcu

Slovenji Gradec, 8 februarja

V razmeroma kratkem času je bil danes v jutranjih urah izvršen že četrti zaporedni vlom v Slovenjem Gradcu. Po vlomih pri g. Lobeju, železniškem postajališču in g. Vybornem, so si danes vlomilci izbrali v bližini kolodvora pisarniške prostore lesnega veletrgovca g. Štefana Šerbaka. Drzni vlomilci so s pomočjo cepinov vlomili okoli štirih zjutraj v pisarne, tam s cepini odprli vse predale pisalnih miz, a brez uspeha. Nato so se spravili na 400 kg težko železno »Wertheim« blagajno, v katero pa niso mogli vlomiti. Zato so ukradli posestniku g. Ravljenu voz, na katerega so spravili veliko železno blagajno in pisalni stroj ter s plenom odšli. Par sto metrov od pisarniških prostorov pa se je vozu zaradi velike teže blagajne strlo kolo. Tedaj so vlomilci zakotalili blagajno s ceste v jarek pod železniško progo. Tu so jo pričeli s cepini in sekirami razbijati. Ob tem času pa je zalotila zločince pri razbijanju blagajne neka delavka, ki je šla na jutranji vlak. Delavka je o tem takoj obvestila bližnje sosede, katere pa so zločinci pregnali s kamenjem, nakar so sosedje obvestili slovenjegraško orožniško postajo. Vlomilcem se je med tem posrečilo razbiti veliko blagajno in odnesti iz nje manjšo ročno železno blagajno. To blagajno so vlomilci v bližnjem gozdu razbili in odnesli iz nje 318 din K sreči je namreč g. Šerbak prejšnji večer odnesel ves ostali denar domov na svoje stanovanje.

Vlomilcev je moralo biti več, ker sicer ne bi mogli tako težke blagajne spraviti iz pisarniških prostorov. Vodi se vestna preiskava.

Zaporedni vlomi v Slovenjem Gradcu vzbujajo veliko ogorčenje med prebivalstvom. Današnji vlom presega že po svoji drznosti vse vlome, kar jih je sploh bilo v našem sicer mirnem mestu. Tudi v slovenski kriminalni kronik so kaj redki vlomi, pri katerih vlomilci odpeljejo veliko »Wertheim«-blagajno. Razen ukradenega denarja pa ima g. Šerbak na razbiti blagajni, ukradenem pisalnem stroju in razbitih predalih pisalnih miz še preko 10.000 din škode, ki pa ni bila krita z zavarovalnino. Upamo, da bodo predrzni rokomavhi kmalu v rokah pravice.

Iz Celja

—c **Učni uspehi na gimnaziji.** Na drž. realni gimnaziji s klasičnimi vzporednicami v Celju je bilo ob koncu prvega tečaja letošnjega šolskega leta 846 učencev in 408 učenk, skupaj torej 1254. Izdelalo je 807 učencev in učenk ali 64.37%. Po 1 ali 2 slabi oceni ima 24.56% učencev in učenk. Po § 54. zakona o srednjih šolah je moralo 13 učencev in učenk (11 nižješolcev in 2 višješolca) zapustiti zavod, ker so imeli več kot polovico slabih ocen iz učnih predmetov. Na klasičnih vzporednicah je izdelalo v I. razredu 65.21% učencev in učenk.

—c **Smrt dveh uglednih oseb.** V sredo je umrl v Zrinjskega ulici 27 v Celju šolski upravitelj v p. g. Peter Wudler. Pokojni je služboval dolgo vrsto let kot upravitelj narodne šole v Petrovčah. Bil je odličen šolnik, kremenit značaj ter odločno naroden in napreden mož. Pogreb bo v petek ob 16. iz hiše žalosti na okoliško pokopališče. V sredo je umrla v Žalcu v starosti 75 let posestnica ga Marija Goričanova, mati g. Franca Goričana, trgovca s hmeljem in posestnika v Žalcu, ter ge Marije Čuševe, soproge davčnega inspektorja g. Franja Čuša, šefa davčne uprave v Celju. Pokojna je bila izredno blaga in vseskozi napredna žena. Pokojnima bodi ohranjen časten spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

Zopet se je ujel

Ljubljana, 9. februarja

Posestnik Šinkovec v Ulici na Grad 7, oziroma njegovi domači so predsnočnjim nenadoma začuli v gornjem nadstropju sumljiv ropot. Gospodar je takoj stopil po stopnicah in naslednji hip zagledal v spalnici mlajšega neznanca, ki je svetil z žepno svetilko okrog omar. Videč, da je zasačen, se je brž obrnil in dosegel odprto okno, preden je mogel gospodar skočiti za njim in ga prijeli. Neznanec se je kakor mačka spretno pognal skozi okno zopet na tla in zbežal kar so ga nesle noge proti gradu. Šinkovec je medtem opozoril domače, ki so odhiteli za neznancem in ga dohiteli že kakih 50 korakov od hiše ter zgrabili. Vlomilca so potem odgnali na stražnico, kjer so spoznali v njem 30letnega bivšega čevljarskega pomočnika Ivana Plajbesa, ki je šele dan popreje prišel iz zapora, v katerem je odsedel sedemmesečno kazen.

Na policiji se je Plajbes izgovarjal, da je vlomil v Šinkovčevo stanovanje samo z namenom, da si nabere jestvin. Povedal je, da je taval po mestu in zagledal, prišedši mimo hiše, okno samo priprto, zaradi česar je mislil, da bi tu najlažje opravil. Brž se je vzpel po zidu in že smuknil v temno sobo, kjer je res našel nekaj suhih klobas. Ko so Plajbesa preiskali, so pa našli pri njem poleg ukradenih klobas tudi čisto nov vitrih in pa nekaj kovačev gotovine, znak, da ga ni nagnala samo lakota, v tuje stanovanje. Iz stanovanja bi odnesel, če ne bi bil pravočasno zasačen, tudi še kaj drugega, saj je Plajbes znan kot eden najbolj nevarnih vlomilcev, ki je že pred desetletjem zašel na kriva pota in odsedel že celo vrsto kazni. Kadar ni bil zaprt je vedno pripadal najnevarnejšim vlomilskim tolpam. Preden je zadnjikrat romal v zapor, se je klatil nekaj časa tudi po Gorenjskem in vlamljal tam v družbi Stanka Zupanca v hiše, trgovine in delavnice. V Ljubljani se je pozneje pridružil trem drugim nevarnim vlomilcem, ki so največkrat podnevi obiskovali tuja stanovanja, zagrešili so pa tudi več tatvin po trafikah in raznih trgovinah.

Kje si je Plajbes, takoj ko je prišel iz zapora nabavil vitrih, ni hotel povedati. Namignil je samo, da ima dobre zveze, kar je policija s hvaležnostjo vzela na znanje in bo poskušala sedaj tudi te »zveze« spraviti pod ključ.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: četrtek, 9. februarja katoličani: Apolonija, Ciril

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ljubljenec Oxforda

Kino Sloga: Na bulvaru

Kino Union: Križ ob potoku

Kino Moste: Viva Villa (Robin Hood iz Mehike)

Krajevni odbor Aerokluba »Naša krila« občni zbor ob 20. v prostorih Avto-kluba, Kongresni trg

Splošno žensko društvo: predavanje dr. Darka Černeja »Pravno razmerje med starši in otroki« ob 20. na ženski gimnaziji, Bleiweisova cesta

Socialno ekonomski institut: predavanje F. Uratnika o »Letnem prirastku prebivalstva v Sloveniji in Jugoslaviji in njega porazdelitvi na poedine poklice ob 20. v dvorani Delavske zbornice

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Izpod sita

Božične praznike lahko premeščamo po koledarju, ker ni nikjer rečeno, da mora biti sveti dan na nedeljo, Štefanovo pa na ponedeljek. Če bi pa postavili velikonočno nedeljo na četrtek, velikonočni ponedeljek pa na petek, bi nastala kolobocija in bi se nam zmešale štrene v praznovanju. Tudi binkoštnega ponedeljka ne smemo premakniti na torek ali na sredo, ker je pač ponedeljek. Isto velja za pustni torek in pepelnično sredo.

Bonačev beležni koledar za letošnje leto je pa postavil pepelnico na petek. Če bi mu verjeli, bi imeli danes pustni torek, jutri pa pepelnično sredo. Oba praznika pustnih šem, ki bota v torek 21. in sredo 22. t. m., je pa sploh izpustil. Kakšne namene je imel pri tem tisti, ki je koledar sestavljal, ne vemo. Slabih mu nočemo podtikati, ker vemo, da je zmotljiv vsak človek.

Iz Trbovelj

— *Jadranska straža* bo imela drevi ob 20. v tukajšnjem Sokolskem domu svoj letni občni zbor. Po občnem zboru bo zanimivo predavanje g. V. Pirnata o temi »Naša vojna mornarica in njen pomen«. G. Pirnata poznamo kot izbornega predavatelja in poznavalca našega morja, zato naj nihče ne zamudi njegovega predavanja, saj imajo po občnem zboru k predavanju dostop vsi, ki se zanimajo za naše morje, ki pomeni, kakor za druge velike narode, tudi za nas vrata v širni svet.

— *Smuka v planinah.* Ko so naši smučarji že docela obupali nad letošnjo zimo, se jih je narava usmilila in jim nasula precej snega v naših planinah. Sicer ga ni toliko, kakor bi si ga mnogi želeli, toda dosedanja žalostna smučarska situacija je rešena in v naših planinah je zopet zavladalo pravo smučarsko veselje. — V nedeljo so se smučarji spravili na Kum, kjer so idealni smučarski tereni. Mnogo jih je bilo iz Trbovelj, precej pa tudi iz Celja in drugih zasavskih krajev. Pri teh prijateljskih tekmah so se prav dobro odrezali Celjani, pa tudi Trboveljčani so ohranili svoj stari smučarski sloves. — Če bo sedanja ugodna situacija v planinah trajala še dalje, bo prirejenih v Zasavskih planinah še več tekem, da se nadoknadi zamujeno.

Snežne razmere

Poročilo tujskopromtnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS

z dne 9. II. 1939

Kranjska gora 810m: —4, sončno, 30 cm snega, pršič, sankališče uporabno

Rateče-Planica 870 m: —5, sončno, 30 cm snega, pršič, na sončnih legah osrenjen, skakalnice uporabne

Planica-Slatna 950 m: —5, sončno, 55 cm snega, pršič, drsališče uporabno

Peč-Petelinjek 1440 m: —5, sončno, 60 cm snega, pršič

Dovje-Mojstrana 650 m: —3, sončno, 25 cm snega, sneg

Pokljuka 1300 m: —6, sončno, 80 cm snega, pršič, na sončnih legah osrenjen

Bohinj »Zlatorog« 530 m: —5, sončno, 15 cm snega, osrenjen

Dom na Komni 1520 m: —4, sončno, 180 cm snega, pršič

Dom na Vogiu 1540 m: —5, sončno, 175 cm snega, pršič

Gorjuše 1000 m: —10, sončno, 40 cm snega, pršič

Dom na Krvavcu 1700 m: —4, sončno, 80 cm snega, pršič, po robovih osrenjen

Velika planina 1558 m: —4, sončno, 60 cm snega, pršič, na južnih legah osrenjen

Z Jesenic

— **Pri KID na Jesenicah ni prostih mest.** Na naslov ravnateljstva in na posamezne funkcionarje prihajajo zopet številne prošnje za zaposlitev pri našem podjetju. Radi tega smo primorani sporočiti vsem in javno, da je vsako vlaganje prošenj za zaposlitev brezpomembno, dokler se razmere zaposlenosti v tovarni ne spremenijo na boljše. Za tako spremembo pa ni izgleda za daljšo dobo. Naše podjetje je bilo primorano tekom zadnjih 8 mesecev reducirati nad 500 delavcev. Na sprejem čaka tudi 67 vojaških povratnikov. Zato opozarjamo vse, da naj opuste vsako ustmeno ali pismeno posredovanje za službe, ker so vse take prošnje pri opisanih prilikah resnično brez haska in se jih ne bo upoštevalo. KID. — 64-n.

DNEVNE VESTI

— **Promocija.** V soboto 11. t. m. bosta na univerzi v Ljubljani promovirana za doktorja prava gg. Oton Hötzl iz Pragerskega in Bojan Špicar z Jesenic. Čestitamo!

— **Diplomirani** so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gg. Peter Pavlič iz Javornika, Boris Verbič iz Ljubljane in Savo Zužič iz Celja. Čestitamo!

— **V Jugoslaviji okrog 72.000 šušmarjev.** Šušmarstvo, ki se je pri nas silno razpaslo zlasti med krizo, je začelo ogrožati zelo resno zdrave temelje obrti. Soliden obrtnik na deželi ne more konkurirati s šušmarjem, ki mu zato odjeda zaslužek. Legalen obrtnik mora plačevati davke, ki dandanes nikakor niso lahko breme. Ko končno sprevidi, da ne bo vzdržal v neenakem boju s šušmarji, ki ne plačujejo davkov in socialnih dajatev, morskdo odjavi obrt in, ker mora živeti, začne še sam šušmariti. Naši obrtniki že dolgo vrsto let opozarjajo na veliko nevarnost šušmarstva, vendar doslej še niso bili zadovoljni z ukrepi oblasti. Kmalu se obeta posebno posvetovanje o šušmarstvu ter ukrepih proti njemu. Sklicala ga bo banska uprava. Kako potreben je boj proti šušmarstvu pri nas, sprevidimo že iz tega, da je v naši državi okrog 72.000 šušmarjev, medtem ko je vseh obrtniških obratov 147.780. Na področju ljubljanske zbornice je 21.697 obrtniških obratov. Tretjina obrtnikov živi na deželi. Na 100 prebivalcev odpade v naši državi 1.4 obrata, v Sloveniji, ki je industrijsko najbolj razvita, pa 2.1 obrata.

— **Industrija cementa ponovno znižala cene.** Zastopniki naše industrije cementa so izročili ministrstvu javnih del spomenico, obsegajočo sklep, da se znižajo cene cementa, ki se rabi za gradnjo modernih državnih cest. To je že druga pocenitev cementa za gradnjo modernih cest v pičlih dveh letih. Na prvi pogled se zdi čudno, da nudi industrija cementa nove olajšave državi pri gradnji cest. Toda pri dobavah cementa v državi ji ne gre za velik dobiček. Glavno je, da se poveča proizvodnja cementa, ker so potem stroški manjši.

— **Nove olajšave pri izvozu v neklirinške države.** Pripravljajo se nove olajšave za naš izvoz v neklirinške odnosno devizne države. Narodna banka proučuje vprašanje znižanja procentov pri prodaji izvozniških deviz po prisilnem tečaju Narodni banki. Izvozniki morajo zdaj eno četrtinko svojih svobodnih deviz odstopiti Narodni banki po tečaju 205 din za angleški funt. Narodna banka namerava ta odstotek znižati, tako da bi baziral na večji elastičnosti. Znižanje bi se ravnalo po izvoznih predmetih, tako da bi izvozniki odstopali Narodni banki 10 do 20% vseh prejetih deviz. Odločitev v tem pogledu še ni padla.

— **Nove delniške družbe v letu 1938.** Po podatkih Narodne banke je bilo lani ustanovljenih v naši državi 59 novih delniških družb s kapitalom 1064.4 milijone. Glavnico je povišalo 37 delniških družb za 223.2 milijona, znižalo je pa glavnico 30 družb za 96.8 milijonov. Celokupna delniška glavnica naših družb je bila povečana za 669,000.000 ali za 9% v primeri s stanjem ob koncu predlanskega leta.

— **Državni dohodki in izdatki.** Po uradnih podatkih so znašali državni dohodki v decembru lanskega leta 1047.3 milijone in so bili za 32.3 milijone ali 3.19% večji kakor je bilo določeno v proračunu. Izdatki so pa znašali 936.8 milijonov, prebitek torej znaša 110.5 milijonov. V prvih 9 mesecih proračunskega leta 1938-39. so znašali državni dohodki 9.217.5 milijonov in so bili za 82.5 milijonov ali 0.9% večji kakor je bilo določeno v proračunu. Izdatki so pa znašali 8.233.6 milijonov in so bili za 901.4 milijone manjši, kakor bi morali biti po proračunu.

— **Naša trgovinska delegacija v Berlinu.** V torek je prispela v Berlin naša delegacija, ki se bo pogajala z nemško o plačevanju in kontroli uvoza in izvoza v Nemčijo in Jugoslavijo. V delegaciji sta viceguverner Narodne banke dr. Ivo Belin in šef Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine dr. Miljutin Petrović.

— **Nov grob.** V četrtek 19. januarja smo poročali, da so našli v gozdiču pri Podbrezju pri Podnartu mrtvo Suzano Oficijo, staro 70 let. Pogrešali so jo že od oktobra lanskega leta. Zdaj ji je pa sledil v večnost mož Alojzij, železniški upokojenec. Umrl je nenadne smrti včeraj popoldne. Pogreb bo jutri ob 17. iz hiše žalosti Med Hmeljniki št. 2. Bodi mu lahka zemlja, težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da ne bo nobenih sprememb sedanjega vremena. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Dubrovniku 19, v Splitu 17, na Rabu in Kumboru 16, na Visu 13, v Mariboru 11.4, v Sarajevu 9, v Zagrebu 8, v Ljubljani 6.4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 774.9, temperatura je znašala —4.2, na aerodromu —6.7.

— **Žrtev prepira in drugi poškodovanci.** Mizarski pomočnik Pavel Ulčar iz Nožic v kamniškem okraju se je v neki gostilni sprl s sopivci, ki so navalili nanj in ga hudo obdelali s steklenicami po glavi. Poškodovanca, ki je obležal nezavesten, so morali prepeljati v bolnico. — Posestnikov sinček Danijel Šmid iz Koroške Bele je padel pri sankanju in si zlomil desno nogo. — 6letnega posestnikovega sinčka Vinka Marinka iz Vel. Lašč je pograbila slamoreznica in mu zmečkala desno roko. — V bolnico so spravili snoči tudi brezposelnega delavca Leopolda Bačnika, ki ga je nekje v mestu popadel pes in mu razmesaril desno nogo.

— **Tatvine.** Iz restavracije na Taboru je nekdo ukradel Francu Ostermanu sivo zimsko suknjo s svileno podlogo, par rokavic in nekaj ključev v skupni vrednosti 1000 din. — V splošni bolnici na oddelku 4 je nekdo izmaknil bolniku Vidu Petkoviču bankovec za 1000 din. — Josipu Godcu je ukradel tat v Zvezni ulici v Vodmatu s kolesa siv jopič in prometno knjižico. — Marija Stembal je prijavila, da ji je nekdo odpeljal z dvorišča hiše v Vegovi ulici 8 dvokolesni ročni voziček, vreden 300 din.

— **Vlom v graščino v Ormožu.** Oni dan so vdrli tatovi v pralnico ormoške graščine in ukradli več prtov, prevleke za blazine, več rjuh, nekaj ženskega perila in drugih predmetov v vrednosti nad 3000 dinarjev. Oškodovani sta baronici Irma Wurmbrand in Irma Turkovič.

— **Vlom v vilo oo. frančiškanov.** Vlomilci so oni dan vdrli v leseno vilo v Hotavljah v Poljanski dolini, ki je last frančiškanskega samostana iz Ljubljane. Tatovi so odnesli osem sivih odej, dvanajst rjuh, več brisač, precej jedilnega pribora, dva šotora in nekaj vina ter jestvin, v skupni vrednosti 2700 din. Za vlomilci manjka zaenkrat vsaka sled.

— **Najdeno kolo.** Pod mostom na Fužinah so te dni našli domačini modro barvano ogrodje kolesa, ki je najbrž ležalo že teden dni v Ljubljanici. Lastnik naj se zglasi na orožniški postaji v Sp. Hrušici.

— **Smola bivšega letonskega ministra v Bosni.** Na ribolov v Bosno prihaja že več let letonski bogataš in bivši finančni minister Singolds Halmings. Oni dan je zbudil pozornost naše javnosti, ker se je zapletel v spor s svojo prijateljico Katarino Minejko. Zvedel je, da ima ljubavno razmerje z nekim bosanskim fantom in zato jo je zapodil. Plačal ji je samo vozni listek do Dunaja. Katarina ga je pa tožila in bivši minister je bil obsojen, da ji mora plačati 3.500 letonskih latov. Potem je pa imel Halmings v Bosni še drugo smolo. V čehotini je lovil ribe s kmetom Omerom Ožegovičem. Pred tremi dnevi je pa Ožegovič izginil z ministrovimi stvarmi. Odnesel mu je za dobrih 12.000 raznih ribiških potrebščin in drugih stvari.

— **Ženo zabodel, ker ga je zapustila.** V Slavonskem Brodu se je odigrala v torek pretresljiva tragedija. Delavca Dragotina Jagara je zapustila žena Katica. Izbrala si je bila drugega, s katerim je imela že prej ljubavno razmerje. Mož jo je večkrat pozval, naj se vrne k njemu, pa ni hotela. V torek, ko sta se srečala, jo je zopet vprašal ali se hoče vrniti k njemu. Ko mu je odgovorila da se pod nobenim pogojem ne bo vrnila, je potegnil nož in jo zabodel v prsi. Prepeljali so jo v bolnico, kjer je pa kmalu izdihnila.

— **Zaradi cigarete ubil prijatelja.** V ponedeljek zvečer je Radovan Lalović v vasi Suseku blizu Mitrovice radi cigarete ubil svojega prijatelja Stevana Tanasića. Bila sta pri sosedu in Lalović je prosil prijatelja, naj mu da cigareto. Tanasić mu je odgovoril, da jo nima, na kar ga je jel Lalović zmerjati. Razburjal se je vedno bolj in ko je Tanasić odšel iz hiše, da bi se izognil pretepu, je stopil Lalović za njim in ga tako obdelal z nožem, da je kmalu izdihnil.

— **13letni deček se je obesil.** V vasi Trbonju pri Drnišu v Bosni se je obesil v torek 13letni Joso Marin, učenec 5. razreda osnovne šole. Deček je zelo nerad hodil v šolo. Starši so ga priganjali, da se mora učiti. Končno je obupal nad življenjem in se na vrtu pred očetovo hišo obesil.

— **Lipski pomladni sejem 1939** se vrši tokrat od 5. do 13. marca, in sicer vzorčni sejem od 5. do vključno 10. marca, veliki tehnični sejem z gradbenim sejmom od 5. do vključno 13. marca.

— **Na Sljemenu je bilo včeraj 38 stopinj nad ničlo.** Zagrebški listi poročajo, da imajo v Zagrebu zelo toplo vreme. Včeraj je bilo na južni strani na Sljemenu 38 stopinj nad ničlo, na severni strani, kamor ne seže solnce, so se pa smučarji ves dan smučali. Malo neverjetno se sliši, da bi bila ob tem času taka vročina. Morda so se zagrebški listi v svojih poročilih za 10 stopinj zmotili.

Iz Ljubljane

—lj **Vse cenjene naročnike, ki nimajo poravnane naročnine, obveščamo, da jim bomo morali s ponedeljkom 13. t. m. list ustaviti. Uprava »Slov. Naroda«.**

—lj **Zelo skromne želje imajo prebivalci ob svetokriški tramvajski progi. Ne da bi zabavljali ter se jezili, samo prosijo, naj bi se tramvaj ustavljal na vseh postajališčih. Mislijo namreč, da postajališča služijo nekemu namenu in niso določena samo zato, da voznik na njih ustavlja ali ne po mili volji. Tako bi n. pr. ta ali oni potnik rad izstopil na postajališču, ki je najbližje njegovemu stanovanju, toda tramvaj zbezlja naprej, kakor da ima potnik posebno veselje s podaljšano vožnjo. Včasih bi tudi rad kdo vstopil na tramvaj, ker ljudje pač mislijo, da tramvajski vozovi služijo tudi za prevažanje potnikov. Nekateri tudi še vedno verjamejo, da s tramvajem prispeš prej kakor peš, če imaš srečo, zato se zanašajo nanj, ko se jim mudi v službo ali na prireditve. Lahko si mislite, kako so razočarani, če tramvaj pelje mimo njih na postajališču in se niti ne ustavi, ko bežijo za njim. Redni tramvajski potniki torej ponižno prosijo, naj bi jim ustregli ter privoščili vožnjo s tramvajem, vsaj dotlej, dokler ne bodo postale same mesečne tramvajske karte prevozno sredstvo.**

—lj **Prevelika vnema za škropljenje ulic in cest.** Škropilne avtomobile imamo zato, da nam poleti, ko je po mestu mnogo prahu po mestu ali kadar pritiska mraz, bi sehu po estu ali kadar pritiska mraz, bi seveda ne smeli škropiti, posebno tlakovanih cest ne. V torek popoldne in včeraj zjutraj se je pa pojavil mestni škropilni avto kljub precej hudemu mrazu v mestu, da je poškropil nekatere ceste in ulice, med njimi tudi tlakovane. Posledica je bila, da je več konj padlo. Hujše nesreče ni bilo, lahko bi se pa pripetila. Prevelika vnema za škropljenje ulic in cest v času, ko to ne samo, da ni potrebno, temveč je celo nevarno, naj v bodoče odpade.

SAMO SE DANES OB 16., 19. IN 21. URI!
NA BULVARU DICK POWEL — MADELEINE CARROL — ALICE FAYE in najboljši komični trio bratje Ritz
Zabavna in smehopolna veseloigra! Nemški dialog! Razkošna glasba!
Kino SLOGA, tel. 27-30

NE POZABITE, DA NE BO ZOPET PREPOZNO!
KRIŽ OB POTOKU še danes si oglejte prekrasni češki film s priljubljeno JIRINO STEPNIČKOVO v
Predstave ob 16., 19. in 21. uri **KINO UNION — Tel. 22-21**

Film poln vedrine, sportnega duha in tovarištva **LJUBLJENEC OXFORDA**
(v nemški verziji), ki bo posebno zabaval našo visokošolsko mladino in sportnike.
PRIDE: Slavna HENIE SONJA v filmu »Polarna svetlost« in edinstven film »MODA« v tehnikoloru
KINO MATICA, tel. 21-24. — Danes ob 16., 19. in 21. uri!

Maškarada — Tabarin

SOKOL VIČ **18. FEBRUARJA**

—lj **Šentjakobčani ponove** petnajstič in poslednjič »Dobrega vojaka Švejka« v soboto 11. t. m. ob 20.15 in v nedeljo 12. t. m. ob 15.15 kot popoldansko predstavo. Pri sobotni predstavi gostuje v naslovni vlogi Švejka g. Ambrož Viktor, član Sokolskega odra na Viču, ki je dosegel na viškem odru v tej vlogi, ki jo podaja v dolenjskem dialektu izreden uspeh. Pri nedeljski popoldanski predstavi pa igra vlogo Švejka g. Lavrič. To sta poslednji uprizoritvi tega izvrstnega dela. Ker je bila tudi poslednja predstava popolnoma razprodana, kupite vstopnice že v predprodaji. Prihodnjo soboto bo premiera otroške igre »Pepelka« v režiji ge. Juvanove.

u— **Pevski zbor Glasbene Matice** ima drevi ob 20. važno vajo mešanega zbora.

u— **80 vagonov drobnih granitnih kocK** bo letos potrebovala mestna občina ljubljanska za tlakovanje raznih ulic in cest in je zato razpisala licitacijo za dobavo tega gradiva 7. marca. Razpis je objavljen v »Službenem listu«.

—lj **Predavanje Prirodoslovnega društva.** V torek 14. t. m. bo predaval v mineraloški predavalnici univerze g. univ. docent dr. ing. V. Kersnič o nesrečah v rudnikih. Predavatelj bo podal pregled različnih rudniških nesreč, razmotrival o njih vzrokih in na podlagi teh opisal razne varnostne naprave in varnostne mere, ki so potrebne za očuvanje življenj rudarjev. Številne skioptične slike bodo napravile predavanje nad vse zanimivo. Začetek predavanja ob 18.15.

—lj **Mal popravek, resnici na ljubo.** V »Slov. Narodu« z dne 6. t. m. čitam o vzrokih likvidacije brivske in frizerske obrti g. Eng. Franchettija. Kot njegov dolgoleten gost poznam razmere, zato smelo in prepričano trdim, da je glavni vzrok opustitve obrti prekomerno povišanje najemnine. To je spravilo moža poštenjaka na beraško palico in v obup. To naj zadostuje!

—lj **Teden roditeljskih večerov za Bežigradom.** Drevi bo predaval g. dr. Lavo Čermelj o narodnostni vzgoji. Začetek predavanja ob osmih. K res aktualnemu predavanju vljudno vabimo vse starše. Vstop prost.

—lj **Minilo je 30 let,** kar sta zatisnila oči dva znamenita slovenska skladatelja dr. Benjamin Ipavec in dr. Gustav Ipavec. Oba sta avtorja naših davorij in sicer je zložil dr. Gustav tako rekoč našo himno »Slovenec sem« in dr. Benjamin »Bodi zdrava domovina«. Oba ta dva zbora in še celo vrsto drugih bodo peli na koncertu ki ga bo priredil Ljubljanski Zvon pod vodstvom Doreta Matula v petek dne 17. februarja v veliki Filharmonični dvorani. Vstopnice se prodajajo v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

—lj **Planinski ples.** Slovensko planinsko društvo podružnica v Radovljici, poverjeništvo Bled vabi vse prijatelje naših planin na »Planinski ples«, ki se bo vršil v soboto, dne 11. t. m. v prostorih Parkhotela na Bledu (Kazino). Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 10 din za osebo. Obleka promenadna ali turistovska, vendar gorski čevlji nezaželni. Za dobro godbo, izvrstno zabavo, pristne pustne krofe, prvovrstno pijačo in dobro jedačo bo vsestransko preskrbljeno, zato vas k udeležbi kakor tudi vse prijatelje planin najvljudneje vabi Odbor SPD, poverjeništvo Bled. 68-n

—lj **Zvrhane mere dobrega razpoloženja** in prijetne zabave boste deležni na planinskem plesu akad. skup. SPD, ki bo 18. febr. v Trgovskem domu. Ob ubranih komadih New Star jazza in šramel kvarteta se bo zavrtelo mlado in staro. Prvovrstna okrepčila in vina bodo po zmernih cenah na razpolago. 52-n

BLAGORODNI SLUGA

Sluga pride v sobo in se ustavi pri vratih. Gospa se ozre nanj, sluga ji pokaže jezik in odkima z glavo. Gospa stopi k njemu in ga vpraša tiho:

— Kaj pa to pomeni?

— Da nimam nobenega govejega jezika, ki bi ga rad prinesel na mizo.

Imej čista usta!

Že od nekdaj cenimo ljudi, ki imajo čista usta in blesteče zobe. Orodje, ki se stalno rabi — kakor naši zobje — je treba seveda redno negovati. Zjutraj in zvečer zobno ščetko in Chlorodont, pa zobe očistiti v vseh smereh! Nič strahu: zobje to prenesejo. Le slabe nege ne vzdrže! Zato: Chlorodont, kvalitetno zobno pasto! Domači proizvod.

— **Veliko povpraševanje po dalmatinskih vinih.** V dalmatinsko pristanišče je priplulo zadnje dni več z vinom natovorjenih motornih jadrnic. Vino so pripeljali z otokov Hvara, Visa in Korčule. Povpraševanje po dalmatinskih vinih je zadnje čase zelo veliko in so tudi cene poskočile. zanimanje za dalmatinska vina ne bo popustilo, bodo do velike noči prodane vse zaloge.

— **Tečaj za avtogeno varenje v Kočevju.** Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani priredi v Kočevju tečaj za avtogeno varenje za mojstre in pomočnike kovinarskih strok iz kočevskega sreza. Tečaj se bo vršil od 27. marca do 6. aprila t. l. celodnevno. Prijave za tečaj je treba poslati pismeno z navedbo točnega naslova in poklica Skupnemu združenju obrtnikov v Kočevju, ki bo dalo prijavljencem tudi potrebna pojasnila.

— **Zagrebški Fotoklub povabljen v Oxford in Cambridge.** Vseučiliška kluba v Oxfordu in Cambridgeu priredita na obeh univerzah posebne razstave amaterskih umetniških fotografij. Povabljen je tudi zagrebški Fotoklub, da se udeleži teh razstav.

= **Tečaj za avtogensko varjenje v Novem mestu.** Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI bo priredil v Novem mestu tečaj za avtogensko varjenje za mojstre in pomočnike kovinarskih strok. Tečaj bo od 27. februarja do 9. marca t. l. celodnevno. Prijave je treba vložiti pismeno z navedbo točnega naslova in poklica pri poslovalnici Zavoda za pospeševanje obrti v Novem mestu (predsednik g. Alojzij Midofer). Pri tej poslovalnici dobe interesenti tudi podrobna navodila.

PUSTNI PLES SOKOLA II.

KAZINA **PUSTNA SOBOTA**

—lj **O Ivanu Cankarju** bo predaval drevi ob 20. g. prof. Ivan Kolar za člane in prijatelje društva »Tabor« v društveni dvorani v Nunski ulici št. 3/I. G. predavatelj je že imel drugod slična predavanja in se je izkazal kot temeljit poznavalec življenja in dela velikega pisatelja, ki nam je zapustil tako bogato kulturno dediščino. Prikazal nam bo vso duhovno veličino avtorja »Hlapca Jerneja«, nam tomačil njegova dela in analiziral pomembnejše momente iz njegovega življenja. Predavanje bo vsakogar zanimalo, zato vabimo člane in prijatelje, da se ga v čim večjem številu udeleže. — Obenem opozarjamo člane in prijatelje na društveno pustno prireditev, ki bo v soboto, dne 18. t. m. v dvorani Delavske zbornice. Igrala bo vojaška godba in bo v vsakem oziru preskrbljeno za prijetno zabavo. Udeležite se vsi te prireditve, katere čisti dobiček je namenjen v socialne svrhe. 69-n

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1939

ZAČETEK: 5. MARCA

60% POPUSTA NA NEMŠKIH ŽELEZNICAH, ZNATNI POPUSTI V DRUGIH DRŽAVAH.

Vsa pojasnila dajejo:

ZVANIČNI BIRO LAJPCIŠKOG SAJMA

Beograd — Knez Mihajlova 33-1.,

in častni zastopniki:

ING. G. TÖNNIES, LJUBLJANA, Tyrševa 33. — Telefon 27-63 in

JOS. BEZJAK — MARIBOR, Gosposka ulica 25. — Tel. 20-97.

†

V globoki žalosti javljam tužno vest, da je naš predragi, ljubljeni oče, stari oče, brat, stric, gospod

Alojzij Oficija

železniški vpokojenec

včeraj popoldne ob 4. iznenada preminul in sledil v smrt svoji nedavno umrli ženi.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 10. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Med Hmeljniki št. 2, na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA — TRST, dne 9. februarja 1939.

Žalujoča hčerka in ostali.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

FRIZER

damski in moški, zelo dober delavec, išče nameščenje za takoj ali pozneje. Ponudbe na: Frizer pri Jilgu, Slov. Bistrica. 478

Kletarja strokovnjaka sprejme vinska trgovina na debelo v Beogradu. Mesto stalno, nagrada po dogovoru. Ponudbe pod šifro »Samostalni stručnjak 1907« na Propagando, Beograd, pošt. pret. 409. 479

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

POZOR!

V šolskem drevoredu in Rožni ulici št. 37 se prodaja meso po najnižjih cenah. Cena govedini je din 8.—, 10.— in 12.—. Teletina din 10.—, 12. in 14.—. Slanina in drugo stalno v zalogi. Se priporoča Franc Novijan. 472

MOTOSACOCHE

500 OHV, skoraj nov, hiter stroj, ugodno proda Perpar — Jesenice, Ilirska 15. 467

PRODAM LOKAL

za točilnico, gostilno ali nočni lokal. Najlepše mesto v Zagrebu. — Vprašati: Zagreb, Elit Buffet, Zrinjevac. 480

NAMOČENO POLENOVKO dobite pri I. Buzzolini, Lingarjeva ulica za Kresijo. 482

POSEST

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

POT DO SREČE

knjigo in ostale informacije dobite zastonj, ako se obrnete na poznanega psihografologa Karmaha, Žalec. 13.T

POUK

Beseda 50 par, davek posebej Najmanjši znesek 8 Din

Strojepisni pouk

Večerni tečaji od 1 do 4 mesece, oddelki od ¼7. do 8. in od ½8. do 9. ure. Pouk tudi po diktatu. Vpisovanje dnevno, pricetek poljuben. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. — Največja strojepisnica! 2645

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

PRIREZOVALCA, dobro izvežbanega, sprejmem takoj. — Anton Ješe, čevljarstvo, Tržič. 468

KLISEJE ENOBARVNE IN VEČBARVNE Jugografika D. D. PETRA NASIPA ŠT. 2

SENZACIONALNA IZPREMEMBA V MODI PUDRA

Ni več videza »olepšavanja«

NOV NA KOŽI NEVIDEN PUDER DAJE ČUDOVITO NARAVNO LEPOTO

Elegantne Francozinje so kreirale novo modo, ko so našle puder, ki daje polti videz breskvinega cveta ter prepreči za ves dan tudi najmanjše sledove svetlikanja.

Skrivnost je v tem, da se po novem načinu izdelave najfinejši puder trikrat preseje skozi svileno sito in zmesa z dvojno peno smetane. Ta novi način izdelave pudra, ki je plod dolgoletnih raziskovanj francoskih kemikov, je patentiran od tvrdke Tokalon. Puder Tokalon omogoča odstranitev svetlikanja nosu in mastne kože. Da Vam prekrasno polt, ki ostane popolnoma »mat« polnih 8 ur. Če uporabljate »mat« puder Tokalon, se Vam koža ne bo svetlikala niti na vetru in dežju in tudi ne pri potenju. Ta puder daje licu videz svežih dražestnih ročnatih listov ter zviša v veliki meri Vašo privlačnost. Nabavite si puder Tokalon — kateri se proizvaja v desetih prekrasnih nianseh: Din 12.—, 20.— in 30.—.

Francija je dobila Staviskega v novi izdaji

Žid Natan Tanenzapf je oškodoval francoski film za 600,000.000 frankov - Slepar pravi, da se škandal ne bo omejil nanj

Staviski

Natan-Tanenzapf

Ni še bila prišla na dan znana afera Staviskega, ko je leta 1929 lastnik skromnega Rapid-Filma, rumunski žid Bernard Natan ali Tanenzapf iz Jasse sklenil kupiti največje francosko filmsko podjetje Pathé. Ko se je pogodil s Charlesom Pathé, mu je bilo lahko dobiti na svoje šibko podjetje 25 milijonov frankov zastave. Rapid-Film je imel za seboj samo 7,000.000 delniškega kapitala, pa še ta je bil že davno zapravljen. S 25,000.000 na skrahirano podjetje se pa že da začeti kaj večjega.

Natan je kupil »Pathé« za 60,000.000, plačljivih po 10,000.0000 mesečno, bivšega lastnika je pa imenoval za ravnatelja lastnega podjetja, katerega se je polastil sam. Prva Natanova skrb je bila seveda kupiti novi koncern tvrdke Pathé, skrahirani Rapid-Film. Kupiti ga je hotel za 25,000.000 posojila in tako je veljal delničarje tvrdke Pathé skrahirani Rapid-Film 25,000.000. Charles Pathé še zdaj ne ve kdaj in kako mu je plačal predsednik družbe Pathé ostalih 35,000.000, ki bi morali biti izplačani najpozneje v letu 1920. Pathé trdi, da jih ni dobil in preiskovalni sodnik zdaj to že verjame, čeprav se francoska sodišča od leta 1932, ko je bila 1. februarja vložena prva kazenska ovadba zaradi milijonskih sleparij proti Bernanrdu Natanu Tanenzapfu niso hotela pečati niti z njegovo osebnostjo niti z njegovimi kupčijami. Mož, ki so ga nazvali »car francoskega filma« in ki ga je ščitila politična protekcija parlamentarne levice, ni bil sicer izven vsakega suma toda kdo bi si upal nastopiti proti volji in odredbam mogočnežev?

Kako je sleparil

Če sedi kdo, tem bolj pa Bernard Natan Tanenzapf na predsedniškem stolčku tvrdke Pathé, mu niso milijonske transakcije nobena težava. Težje je rušečo se stavbo podpirati. Toda za to so na svetu že stari recepti: ustanavljajo se nove filmske družbe in podružnice, najemajo in preurejajo se palače, kjer so kinematografi in če manjka 20 ali 30 milijonov, se ustanovi nova družba z dvojnim delniškim kapitalom, ki je že vnaprej izgubljen. Kupujejo se filmski izumi, ki se izumiteljem ne plačujejo, toda doma prerišejo in dobro prodajo drugim družbam pa tudi v tujino. Od vseh strani prihajajoče pritožbe in tožbe pa zadržuje politična protekcija, odlaša jih v neskončnost in izgubljajo se. Slednjič so se pa našli poedinci, ki se niti pred politično legitimacijo niti pred obljubami in stiskanjem spoštovane roke vplivnega poslanca ali senatorja niso ustrašili, temveč so se lotili zadeve z žilavostjo buldoga. Tak pionir pravice je bil grški inženir Dukaris, dalje njegov advokat Calibert, tednik »Candide« in dnevnik »Le Jour«, ki so začeli srdito kampanjo dolžeč javno Bernarda Natana že leta 1932 in 1935 milijonskih poneverb in kaznivih mahinacij. Toda na vse to je Natan molčal. Uklonil se je pod težko obtožbo, tožil pa ni. Samo na občnem zboru družbe v marcu 1933 je izjavil:

— Da, bile so pritožbe in tožbe, toda bile so umaknjene. Najbrž jim bodo sledile še druge, tega ne vem.

Toda bila je tu že tožba, ki jo je imel v rokah od februarja 1932 starešina preiskovalnih sodnikov, proti kateri je deloval Natanov pravni zastopnik in prijatelj Jean Simon Cerf, intimen Navalinov prijatelj in Blumov sorodnik Le-ta je govoril:

To bodo uredili poslanci, zalili jo bodo s šampanjcem in nagačili z gosjo pašteto, preskrbim jim dražestnih ljubic. Kaj bi mi mogli torej odreči.

In res je bilo tako. Car francoskega filma je živel s svojima dvema pajdašema Cerfon in Johannidesom deset let pravo kraljevsko življenje. Samo ene časti ni mogel doseči: reda Častne legije.

Lov za redom Častne legije

Že od nekdaj je bila nečimernost francoskih industrijcev nositi v gumbnici suknjiča rdeč trak Častne legije. Tudi Natan Tanenzapf je hrepenel po tej sreči. In kakor je pokazala zdaj preiskava ga je veljalo to hrepenenje blizu pet milijonov frankov toda ta denar je bil vržen proč, Natan svojega cilja ni dosegel. Pred vsakim imenovanjem je bila vložena na kancelarstvo Častne legije njegova prošnja, priporočena po vplivnem politiku ali celo ministrskem predsedniku samem. Toda vse prošnje so bile odklonjene. Kancelarstvo je imelo zanesljive informacije in poznalo je preteklost žida Tanenzapfa, ko je začenjal v Franciji svojo karijero kot nag filmski igralec v najobskurnejših filmih, izdelanih samo za zasebne družbe. Že ko je bil ravnatelj Rapid-Filma si je Natan prizadeval kupiti en tak kompromitirajoči film. Toda bil je že razmnožen in več kopij je romalo po Franciji in Evropi z umetniško storitvijo nagega Bernarda Natana Tanenzapfa. Eno kopijo je imel celo urednik nekega kinematografskega lista, ki je vsak mesec telefoniral v razkošno Natanovo pisarno v ulici Franceour, da je dobil za rekordni znesek nakazilo za celo stran inserat. Kadarkoli je hotel sicer vsemogočni predsednik koncerna Pathé odkloniti zahtevo po inseratu, mu je zagrozil urednik, da bo pokazal film, v katerem je nastopal Natan kot nagec, povabljenim gostom

Nekoč je Natan uredniковo zahtevo res odklonil in izdajatelj filmske revije je izpolnil svojo grožnjo. Pokazal je film na kancelarstvu Častne legije. Seveda je razumljivo, da so bile potem zaman vse intervencije ministrov in ministrskih predsednikov, da bi dobil Natan red Častne legije. Samo v Belgiji se mu je posrečilo, da je bil predstavljen kralju in da je dobil za velikodušno dobrodelnost red Belgijske krone. Toda ta red ima samo moder trak, a Leopoldovega reda na vijoličasto rdečem traku, ki ga kratkovidneži radi zamenjajo s Častno legijo, po kateri je Natan toliko hrepenel, ni dobil.

Ne milijarda — samo 600,000.000

Kazenski spis, ki ga je jel leta 1932 pisati najstarejši preiskovalni sodnik, sta dovršila leta 1935 dva mlada pogumna preiskovalna sodnika. To je cela knjiga, obsegajoča 400 gosto na stroj pisanih strani. Toda zopet je ta knjiga obležala, kajti intervencije v korist preganjanega Natana so se množile, vizitke in telefonična posredovanja visokih gospodov so branila pravici porušiti jez protekcije. Leta 1934 je izbruhnil škandal s Staviskim in tedaj se je prvič pojavilo v javnosti tudi ime Bernarda Natana. Staviski Hayotte Poulnerjeva afera je bila prevelika in dvignila preveč prahu v javnosti, da bi se ne mogla s politično afero skriti za njo za pet let stara Natan Cerf Johannidesova afera. Vendar pa niso mogle niti na novo ustanovljene filmske družbe niti širokopotezne 30 milijonske kupčije z ameriško tvrdko Eastman-Kodak rešiti podirajoče se stavbe gigantskega podjetja največje filmske sleparije Evrope.

Kreuger francoskega filma pa ni imel poguma, da bi si končal življenje in tako je izdal lani nekega decembrskega dne preiskovalni sodnik Ledoux proti vsem poveljem, vizitkam in telefoničnim posredovanjem zaporno povelje proti predsedniku filmske družbe Pathe Natan in njegovima pajdašema advokatu Jean Simonu Cerfu in ing. Johannidesu. Preiskava pričeta končno z vsem aparatom in primerno temeljitostjo je zopet enkrat posegla v visoko družbo ter finančno gospodarski kotel francoskega življenja. Finančni izvedenci so izjavili, da je Natan s svojima pajdašema zaslužil s premoženjem Pathé 90 do 120 milijonov frankov ter oškodoval francosko in tujo filmsko industrijo, izumitelje in trgovske družbe za 500 milijonov. Senzacij željni tisk je pretiraval, ko je pisal da dosegajo Natanove sleparije in malverzacije miljardo.

Dejanska francoskemu filmu povzročena škoda je večja. Ko se je Natan polastil tvrdke Pathé je potegnil v prepad finančno moč in premoženje te največje pionirske tvrdke francoskega filma. Delnice tvrdke Pathé, ki so imele v časih procvita težaj 970 frankov, se dobe zdaj v poljubni množini po pet frankov. Natan pravi, da za svoje grehe ne bo sam odgovarjal in da škandal ne bo ostal omejen nanj. Politične sence afere Staviskega so po petih letih zopet vstale od mrtvih.

Kdo je potomec zadnjega ukrajinskega hetmana?

Pojavil se je Ukrajinec, ki se izdaja za kneza Rozumovskega

Življenje splete pogosto mnogo zanimivejše in razburljivejše prigode, kakor tvorci senzacionalnih filmskih scenarijev. Kot primer za to nam lahko služi usoda potomcev zadnjega ukrajinskega hetmana Rozumovskega. Po informacijah iz ukrajinskih virov rod Rozumovskih še ni izumrl in neposredni hetmanovi potomci še žive in sicer na Opavskem. Ta dežela je bila še nedavno sestavni del Češkoslovaške. Hetman Kiril Rozumovski je bil kmečkega rodu. Bil je pa ljubljenec carice Katarine II., ki mu je podelila naslov grofa in ga imenovala za ukrajinskega hetmana. Njegov sin je bil 30 let ruski poslanik na Dunaju. Bil je znan kot glasbeni mecen in pokrovitelj Beethovna, ki mu je posvetil svojo IX. simfonijo.

Rodbina Rozumovskih se je na Dunaju vživela v nove razmere. Prestopila je celo v katoliško vero in se dobro zasidrala v Avstriji. Na Dunaju je imela svojo palačo. V ulici, ki je dobila po nji ime. Sčasoma se je ta rodbina ponemčila, toda v začetku našega stoletja se je grof Kamil Rozumovski spomnil, da se pretaka po njegovih žilah ukrajinska kri. Napotil se je v Rusijo v vas Lemesz, iz katere je bil doma njegov prapraded. Tam je dal zgraditi šolo. V Baturini je pa dal na lastne stroške restavrirati hetmansko palačo, za kar je plačal 60.000 rubljev.

Njegov sin je bil ujet med svetovno vojno. Živel je več let v Sibiriji, pozneje se je pa seznanil z rusko aristokratko grofico Wittgesteinovo in se oženil z njo. Pozneje je živel na gradu Schönstein, ki je njegova last. Ta grad stoji na češkoslovaškem ozemlju, ki je bilo lani priključeno Nemčiji. Grof Andrej Rozumovski ima pet otrok. Razen njegovega mlajšega brata ni drugih živečih potomcev zadnjega ukrajinskega hetmana.

Zdaj se je pa pojavil Ukrajinec, ki se izdaja za kneza Rozumovskega. Rodbina Rozumovskih knežjega naslova nikoli ni imela. Ta dozdevni knez Rozumovski je napisal svoj čas članek o ukrajinskem vprašanju v najbolj razširjeni list sveta »Daily Express«. Baje gre za Ukrajinca Makohona, ki igra že več let važno vlogo v ukrajinskem narodnem pokretu. Makohon je baje sin Ukrajinca iz Podkarpatske oblasti. Izselil se je že pred mnogimi leti v Ameriko in med svetovno vojno je služil v ameriški mornarici. Pozneje se je oženil z zelo bogato Američanko in jel vneto posegati v politiko. Financiral je celo vrsto ukrajinskih akcij, posebno pa ukrajinski tiskovni urad v Londonu.

Makohon je zelo vplivna osebnost v ukrajinskem političnem pokretu, čeprav nikoli ne nastopa preveč odkrito v javnosti. Ima mnogo denarja in posledica tega je, da se širijo v zapadni Evropi najrazličnejše vesti o njegovih zvezah in o ozadju njegove akcije. Te vesti so razumljive. Več velesil je zdaj interesiranih na ukrajinskem vprašanju. S ponemčeno grofovsko rodbino Rozumovskih pa Makohon ni v nobenem sorodstvu.

K plesnemu nastopu javanske skupine

Kaj piše o javanskih lepoticah znana naša pisateljica potopisnih romanov Alma Karlinova

Ljubljana, 9. februarja

Naša celjska rojakinja Alma Karlinova, pisateljica potopisnih romanov, ki je sama prepotovala vse dele sveta in ki je s posebnim zanimanjem proučevala življenje in vlogo žene pri najrazličnejših narodih, piše tudi o kultu ženske lepote in plesa na Sundskem otočju.

Javanke so znane kot lepotice. Že od mladih nog strogo pazijo na mehkobo in prožnost kretenj. Ideal javanske lepotice so dolgi, gibčni prsti in nazaj upogljive roke. Mlado telo često masirajo in kopljejo vsaj enkrat na dan. To je edini sport Javanke. V prostoru za kopanje je velik sod z vodo, v katerega pa kopalka ne stopi, ampak samo zajema vodo z loncem in se tako obliva.

Javanskih plesalk je mnogo. Sodelujejo deloma po gledališčih, deloma poživljajo dvore sultanov. So nenavadno dražestne. Njih postava je kakor ustvarjena za ples, saj goje njeno gibčnost že od mladih let. Navadne ženske nosijo čez prsa majhen modrček in po sredi speto haljo, imenovano sarong. Plesalke pa si spenjajo sarong pod pazduho in ne nosijo modrčka. Pač pa si ovijajo okrog pasu široko šerpo in jo spredaj spenjajo s starinsko zaponko Vedno se mora en del saronga, ki je večinoma dragocena vezenina v batiku, vleči kot vlečka po tleh. Če je plesalka Woyang-Wong (ki posnema plese sence Woyanskih pup), nosi tesno prilegajočo avbo, ima obrvi umetno poudarjene in obraz često močno našminkan. Njen ples je nežno valovanje in je bolj podoben gracioznim pozam kakor neprestanemu gibanju, ki je značilno za naše plese. Plesalka je simbol občutkov in s svojimi čudovito gibčnimi rokami in prsti izraža vse, kar more občutiti človeško srce in bolj učinkuje z jasnostjo svojih poz kakor z gibi, ki jih izvaja. Iskrenje bogatih uhanov, lesketanje zlatih zapestnic in rožnatih dlani, zlasti nohtov, ki so s »henno« pobarvani, nam nudijo očarljivo sliko. Nepohabljeni prsti na nogah, ki so neverjetno upogljivi, govore svoj posebni jezik.

K najlepšim ženam Sundskih otokov prištevajo Balijanke. Posebno sijajna je obleka balijanske plesalke, ki pleše na tempeljskih svečanostih: žareča avba iz zlata in bleščice, oklep iz srebrne mreže, verižice, nakit iz novcev in sarong, ki predstavlja stare simbolne vzorce. Prstani z dragocenimi dragulji pokrivajo prožne prste Dolgi nohti veljajo kot lepotni znak, in plesalke si jih često umetno podališajo Tik pod očmi si potegne plesalka tenko temno črto, ki naj poudari velikost in ognjevitost oči in ki naj bo tudi obrambno sredstvo proti zlim duhovom.

Ljubljana je zdravo mesto

Nekaj podatkov in ugotovitev iz letnega poročila mestnega fizikata

Ljubljana, 9. februarja

Ljubljana je po krivici razglašena kot nezdravo mesto, češ da ima zelo nezdravo ter neprijetno podnebje, ki je njegova glavna značilnost megla in malo solnčnih dni. Nekateri celo obsojajo naše mesto kot leglo jetike in neštetih nalezljivih bolezni. Ko pa stvarno presojamo zdravstvene razmere v Ljubljani na podlagi zanesljivih statističnih podatkov, ki jih zbira mestni fizikat, sprevidimo, da je Ljubljana zdravo mesto; celo izredno zdravo mesto, da se lahko kosa z najbolj zdravimi mesti v svetu, kjer so zdravstvene razmere res vzorne.

V dokaz te trditve se ob tej priliki poslužujemo samo nekaterih ugotovitev iz letnega poročila mestnega fizikata Predvsem preseneča, da v Ljubljani umira največ ljudi že dolgo vrsto let za ostarelostjo. Lani jih je po naključju umrlo za ostarelostjo in zaradi bolezni srca in žil enako število, po 145 Na drugem, odnosno tretjem mestu so smrtni primeri zaradi raka (96), kar kaže, da je rak tudi pri nas postal zelo nevarna bolezen, ki je v neki skrivnostni zvezi s civilizacijskim napredkom ter nazadovanjem tuberkuloze. Tuberkuloza je bila predlanskim na 6 mestu, lani je pa na 4., vendar to ne pomeni, da se tuberkuloza zopet širi ter da v splošnem ne popušča več kakor je prejšnja leta; primerjanje umrljivosti za tuberkulozo v daljšem razdobju nam pokaže, da je jetika v Ljubljani že skoraj premagana bolezen. Umrljivost za tuberkulozo je upadala stalno vsa leta po vojni do l. 1931, nakar je ostala do l. 1934 enaka, l. 1935 je pa zopet upadla, a lani se je nekoliko povečala, pa je kljub temu nizka. L. 1918 je znašala umrljivost za tuberkulozo Ljubljančanov 29.1 odst. splošne umrljivosti, lani pa samo 9.5 odst., predlanskim 8.8 odst. (doslej najmanjša pri nas!), l. 1936 8.9 odst, 1935 9.1 odst., 1930 13.6 odst., 1925 16.2 odst., 1920 20.1 odst. itd.

Ljubljančani umirajo po večini v lepi starosti. Lani jih je umrlo izmed 846 celo 166 v starosti 70 do 80 let, 86 jih je pa bilo celo nad 80 let starih. Že to je lep dokaz, da je Ljubljana zdravo mesto.

Manj razveseljivo je, da je precej visoka umrljivost med dojenčki. V starosti do enega meseca jih je umrlo lani 43, skupno v starosti do enega leta pa 73. K temu je treba še prišteti 40 umrlih otrok v starosti od 1—2 leti. V razpravo o umrljivosti glede na zdravstvene razmere mesta ne spada sicer število samomorov, a moramo opozoriti nanje, saj so navedeni med vzroki umrljivosti na 9. mestu; samomorilcev je bilo lani 26, smrtno se je pa ponesrečilo 23 Ljubljančanov. Samomorilcev je bilo več kakor n. pr. žrtev nalezljivih bolezni (20) ali konstitucionalnih bolezni (21). Med vzroki umrljivosti sta navedena tudi 2 uboja.

Najmanj Ljubljančanov je umrlo v starosti od 2 do 5 let, samo 7, največ pa med 71. in 80. letom, 166. Število smrtnih primerov se znatno dvigne med ljudmi v starosti nad 60 let; medtem ko jih je v starosti 51 do 60 let umrlo 119, jih je med 61. in 70 letom 159.

Skupno se je v Ljubljani rodilo lani 2240 živih otrok in 76 mrtvih. Domačinke, ki bivajo stalno v mestu, so rodile 1112 otrok, in sicer 1101 mater. Med rojenčki je bilo 11 dvojčkov. Rodilo se je znatno več dečkov kakor deklic, in sicer je bilo dečkov 586, deklic pa 515. Zanimivo je, da nezakonske matere rode več deklic, zakonske pa več dečkov; tako so nezakonske matere lani rodile 48 dečkov in 56 deklic, zakonske 586 dečkov in 515 deklic. To je baje stalen pojav. V statistiki o rojstvih pa zasluži posebno pozornost, da se največ otrok rodi v družinah obrtnikov, lani 261, najmanj pa pri posestnikih, lani le 32. V družinah delavcev se je rodilo 192 otrok, pri nižjih uslužbencih pa 189. Posebno zanimiv je tudi pojav, da število nezakonskih otrok med domačinkami, meščankami, čedalje bolj upada, še vedno pa narašča med nedomačinkami. To se pravi, največ nezakonskih mater je med delavkami, služkinjami itd., a s tem ni rečeno, da so bolj nemoralne kakor mlade meščanke; meščanke si pač znajo pomagati v svojih ljubezenskih pustolovščinah, revna dekleta pa morajo pogosto zaradi svoje ljubezni trpeti. Pa tudi med nezakonskimi materami domačinkami je največ revnejših deklet; vseh nezakonskih mater domačink je bilo lani 104, a med njimi je bilo 40 služkinj (!), 15 delavk in 12 uslužbenk v obrtih. To pač pove dovolj samo na sebi. K temu naj še pripomnimo le, da so bili lani prijavljeni mestnemu fizikatu 503 splavi. Potemtakem ni čuda, da nekateri naši higieniki govore o nevarnosti čedalje manjšega števila porodov... Nezakonske matere se boje roditi, zakonske pa nočejo.

OTROCI

— Očka, ali bi se smel s sosedovim Janezkom igrati na dvorišču?

— Ne, to je porednež, zaslužil bi, da bi ga človek našeškal.

—Torej bi ga lahko vsaj našeškal, očka.

Nicholas Silver: 19

Hiša groze

roman

Tam so bili stropi nižji in sobe manjše. Skrivnostno šepetanje in vzdihi so izginjali pred njim, da bi se znova oglasili za njegovim hrbtom. Toda Cable je držal krepko samokres in z lučjo si je svetil na stene, strope in na tla. Tako je prišel na konec glavnega hodnika, toda ves čas ni bil opazil nič posebnega. Zato je sklenil vrniti se. Bil je presenečen, da je ostalo vse njegovo prizadevanje zaman.

Zdaj je bil obhodil že vso hišo in ker ni bil ničesar našel, je jel samega sebe prepričevati, da je bila v hiši že od začetka ena sama nevarnost: mornar v skrivnem jašku. Vendar se je pa ustavil in ozrl na rdečo liso na belem ometu stropa. Bil je obokan strop nad ozkim stranskim hodnikom na koncu hiše in rdeča lisa je bila sredi oboka, velika približno tako, kakor človeška roka.

Rdeča lisa

To ni mogla biti rja od žleba, kajti barva je bila čisto drugačna. Cable je odšel v sosedno sobo, od koder je prinesel stol. Stopil je nanj, da bi dosegel do stropa.

Omet je bil trd, ko je pa popraskal z nohtom po rdeči površini, mu je padel kos ometa na dlan. Globoko se je zamislil nad tem. Ko si je od blizu ogledal rdečo liso, se mu je zdelo, da je sveža, kakor da jo je nekdo pravkar namazal s čopičem. Bilo je, kakor da pronica od zgoraj skozi strop kri.

Pri tej misli je skočil na tla, se naslonil na zid ter pogledal gori in doli po ozkem hodniku. Trajalo je precej časa, preden mu je nehalo srce močno utripati, da je lahko nadaljeval iskanje.

Najenostavnejše je bilo vrniti se v knjižnico in vprašati Guya Lucasa kako bi prišel na podstrešje, če ga hiša sploh ima. Že se je vračal po stopnicah v knjižnico, ko je naenkrat obstal. V glavo mu je šinila nova misel. Vrnil se je v sobo, kamor je vodil skrivni jašek.

Tam je znova zlezel v ozko odprtino, toda namesto doli, je pogledal zdaj gori. Zgoraj je bil jašek zaprt s tramovjem. Uprl se je z roko vanj in bil je nemalo presenečen, ko se je strop dvignil kakor zaklopna vrata.

Posvetil si je znova gori, zlezel po lestvici do višine vhoda in opazil, da vodi skrivni hodnik naprej, da pa ni več raven, temveč vijugast. Bil je zelo nizek in Cable se je moral skloniti, ko je lezel gori, da bi si ne ranil glave. In na vsakem ovinku se je ustavil, potem je pa stopal naprej zelo previdno, držeč v eni roki svetilko, v drugi pa samokres.

Navzlic vsej opreznosti pa ga je čakalo nepričakovano presenečenje.

Malo je manjkalo, da ni stopil na mrtvaško bledo obličje. Pred njim je ležal vznak mož skrčenih nog, kakor da ga je nekdo vrgel na tla. Oči je imel široko odprte in zastrte s kopreno smrti. Na vratu je imel zevajočo rano.

Bil je umorjenec, ki ga je bila Elsa Macdonaldova zagledala, ko se je zabliskalo. To je bil njen mrlič, ki se ji je tako strahotno bližal. John Cable, ki mu je ob groznem pogledu postajalo slabo, je stopil čez mrliča, da bi preiskal skrivni hodnik za njim. Zdelo se mu je, da preži nekdo za vsakim ovinkom, da čaka nanj in da sliši celo njegovo pritajeno dihanje.

Zatrjeval si je- da sliši samo žvižganje vetra. Toda če je stopal naprej, je moral napeti vse sile in vso voljo, da se ni ustavil. Čim je stopil čez mrliča, je padala groza nanj od zadaj. Videl je v duhu, kako se truplo dviga, kako izteguje proti njemu roke, kakor je pripovedovalo dekle.

Ta strahotni prizor se je dal zdaj pojasniti. Umorjeni neznanec še ni bil mrtev in v sobo je lahko prišel skozi odprtino v steni. Potem ga je pa nekdo potegnil nazaj in odvlekel na podstrešje. To je mogel storiti le močan človek, kakršen je bil Jack Hopkins.

Ozek hodnik se je končal v dolgi sobi v praznem podstrešju med stropom drugega nadstropja in streho. Na koncu poslopja je bila pa ta soba mnogo večja, ker se je streha hiše dvigala nad fasado.

Cable je temeljito preiskal vso sobo. Našel ni nič posebnega, le sredi sobe je bilo več debelih tramov, štrlečih iz zidu in označujočih kraj, kjer je bil na sprednji strani hiše »kapitanov mostiček«. Ta mostiček, nekakšen visok podij, po katerem se je kapitan izprehajal in kjer je zjutraj in zvečer navadno dolgo stal, zroč na krajino, pa naj je bilo vreme kakršnokoli — ta mostiček je bil razen kleti edini del hiše, ki ga John Cable še ni bil preiskal.

Sklenil je takoj pogledati še tja. Ta namen je imel takoj po pogovoru z Guyem Lucasom, ko je prvič izrazil trdno prepričanje, da je bil stari kapitan umorjen in da njegov padec z mostička ni bil nesrečno naključje.

Vračal se je počasi po vijugastem hodniku in mraz ga je spreletel, ko je znova stopil čez mrliča. Toda čutil je, da mora preiskati hišo do konca. Potem se bo lahko vrnil v knjižnico in povedal Elsi Macdonaldovi in Guyu Lucasu nekaj, kar bo učinkovalo na oba tako, da jima bo zastala kri v žilah. Povedal bo lahko nekaj, kar bi gotovo spravilo Jacka Hopkinsa na vešala.

Ko se je vrnil v sobo z odprtino v steni, je hitro odšel po stopnicah gori in odhitel po dolgem hodniku tja do konca. Tam so bila vrata na kapitanov mostiček.

John Cable je stopil nanj. Oblaki so se bili ta čas razpršili in motna svetloba je zalivala krajino. Cable je dobro razločeval temne krone dreves na vrtu. Med njimi se je vila široka cesta, posuta z velikimi srebrnimi lisami — lužami, v katerih se je zrcalila mesečina.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani